
Yajñvalkyā Gīta From Mahābhārata Śānti Parva

—
ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಗೀತಾ ಮಹಾಭಾರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಾಂತರ್ಗತಾ

—
Document Information

Text title : yAjnyavalkyagItA mahAbhArate shantiparve adhyAya 310-318

File name : yAjnyavalkyagItAmahAbhArataShantiparva.itx

Category : gItA, giitaa

Location : doc_giitaa

Transliterated by : Tokunaga and converted for Devanagari display

Proofread by : PSA Easwaran

Description-comments : Mahābhārata Śānti Parva Chapter 310-318

Latest update : December 29, 2022

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

December 29, 2022

sanskritdocuments.org

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಗೀತಾ ಮಹಾಭಾರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಾಂತರ್ಗತಾ

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಗೀತಾ - ಮಹಾಭಾರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಾಂತರ್ಗತಾ ಅಧ್ಯಾಯಾಃ 310-318

310/298

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ .

ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವಿಮುಕ್ತಂ ಯದ್ವಿಮುಕ್ತಂ ಸರ್ವಸಂಶ್ರಯಾತ್ .

ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುವಿಮುಕ್ತಂ ಚ ವಿಮುಕ್ತಂ ಪುಣ್ಯಪಾಪಯೋಃ .. 1..

ಯಚ್ಛಿವಂ ನಿತ್ಯಮಭಯಂ ನಿತ್ಯಂ ಚಾಕ್ಷರಮವ್ಯಯಂ .

ಶುಚಿ ನಿತ್ಯಮನಾಯಾಸಂ ತದ್ಭವಾನ್ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ .. 2..

ಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ .

ಅತ್ರ ತೇ ವರ್ತಯಿಷ್ಯೇಹಮಿತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಂ .

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಸ್ಯ ಸಂವಾದಂ ಜನಕಸ್ಯ ಚ ಭಾರತ .. 3..

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಮೃಷಿಶ್ರೇಷ್ಠಂ ದೈವರಾತಿರ್ಮಹಾಯಶಾಃ .

ಪಪ್ರಚ್ಛ ಜನಕೋ ರಾಜಾ ಪ್ರಶ್ನಂ ಪ್ರಶ್ನವಿದಾಂ ವರಃ .. 4..

ಕತೀಂದ್ರಿಯಾಣಿ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಕತಿ ಪ್ರಕೃತಯಃ ಸ್ಮೃತಾಃ .

ಕಿಮವ್ಯಕ್ತಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತಸ್ಮಾಚ್ಚ ಪರತಸ್ತು ಕಿಂ .. 5..

ಪ್ರಭವಂ ಚಾಪ್ಯಯಂ ಚೈವ ಕಾಲಸಂಖ್ಯಾಂ ತಥೈವ ಚ .

ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ತ್ವದನುಗ್ರಹಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ .. 6..

ಅಜ್ಞಾನಾತ್ಪರಿಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಂ ಹಿ ಜ್ಞಾನಮಯೋ ನಿಧಿಃ .

ತದಹಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸರ್ವಮೇತದಸಂಶಯಂ .. 7..

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ .

ಶ್ರುಯತಾಮವನೀಪಾಲ ಯದೇತದನುಪೃಚ್ಛಸಿ .

ಯೋಗಾನಾಂ ಪರಮಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸಾಂಖ್ಯಾನಾಂ ಚ ವಿಶೇಷತಃ .. 8..

ನ ತವಾವಿದಿತಂ ಕಿಂಚಿನ್ಮಾಂ ತು ಜಿಜ್ಞಾಸತೇ ಭವಾನ್ .

ಪೃಷ್ಟೇನ ಚಾಪಿ ವಕ್ತವ್ಯಮೇಷ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ .. 9..

ಅಷ್ಟೌ ಪ್ರಕೃತಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ವಿಕಾರಾಶ್ಚಾಪಿ ಷೋಡಶ .

ಅಥ ಸಪ್ತ ತು ವ್ಯಕ್ತಾನಿ ಪ್ರಾಹುರಧ್ಯಾತ್ಮಚಿಂತಕಾಃ .. 10..

ಅವ್ಯಕ್ತಂ ಚ ಮಹಾಂಶ್ಚೈವ ತಥಾಹಂಕಾರ ಏವ ಚ .
 ಪೃಥಿವೀ ವಾಯುರಾಕಾಶಮಾಪೋ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚ ಪಂಚಮಂ .. 11..
 ಏತಾಃ ಪ್ರಕೃತಯಸ್ತಷ್ಟಾ ವಿಕಾರಾನಪಿ ಮೇ ಶೃಣು .
 ಶ್ರೋತ್ರಂ ತ್ವಕ್ಷೈವ ಚಕ್ಷುಶ್ಚ ಜಿಹ್ವಾ ಘ್ರಾಣಂ ಚ ಪಂಚಮಂ .. 12..
 ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶ ಚ ರೂಪಂ ಚ ರಸೋ ಗಂಧಸ್ತಥೈವ ಚ .
 ವಾಕ್ಯ ಹಸ್ತಾ ಚ ಪಾದೌ ಚ ಪಾಯುರ್ಮೇಧ್ರಂ ತಥೈವ ಚ .. 13..
 ಏತೇ ವಿಶೇಷಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹಾಭೂತೇಷು ಪಂಚಸು .
 ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯಥೈತಾನಿ ಸವಿಶೇಷಾಣಿ ಮೈಥಿಲ .. 14..
 ಮನಃ ಷೋಡಶಕಂ ಪ್ರಾಹುರಧ್ಯಾತ್ಮಗತಿಚಿಂತಕಾಃ .
 ತ್ವಂ ಚೈವಾನ್ಯೇ ಚ ವಿದ್ವಾಂಸಸ್ತತ್ತ್ವ ಬುದ್ಧಿವಿಶಾರದಾಃ .. 15..
 ಅವ್ಯಕ್ತಾಚ್ಚ ಮಹಾನಾತ್ಮಾ ಸಮುತ್ಪದ್ಯತಿ ಪಾರ್ಥಿವ .
 ಪ್ರಥಮಂ ಸರ್ಗಮಿತ್ಯೇತದಾಹುಃ ಪ್ರಾಧಾನಿಕಂ ಬುಧಾಃ .. 16..
 ಮಹತಶ್ಚಾಪ್ಯಹಂಕಾರ ಉತ್ಪದ್ಯತಿ ನರಾಧಿಪ .
 ದ್ವಿತೀಯಂ ಸರ್ಗಮಿತ್ಯಾಹುರೇತದ್ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಸ್ಮೃತಂ .. 17..
 ಅಹಂಕಾರಾಚ್ಚ ಸಂಭೂತಂ ಮನೋ ಭೂತಗುಣಾತ್ಮಕಂ .
 ತೃತೀಯಃ ಸರ್ಗ ಇತ್ಯೇಷ ಆಹಂಕಾರಿಕ ಉಚ್ಯತೇ .. 18..
 ಮನಸಸ್ತು ಸಮುದ್ಭೂತಾ ಮಹಾಭೂತಾ ನರಾಧಿಪ .
 ಚತುರ್ಥಂ ಸರ್ಗಮಿತ್ಯೇತನ್ಮಾನಸಂ ಪರಿಚಕ್ಷತೇ .. 19..
 ಶಬ್ದಃ ಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚ ರೂಪಂ ಚ ರಸೋ ಗಂಧಸ್ತಥೈವ ಚ .
 ಪಂಚಮಂ ಸರ್ಗಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಭೌತಿಕಂ ಭೂತಚಿಂತಕಾಃ .. 20..
 ಶ್ರೋತ್ರಂ ತ್ವಕ್ಷೈವ ಚಕ್ಷುಶ್ಚ ಜಿಹ್ವಾ ಘ್ರಾಣಂ ಚ ಪಂಚಮಂ .
 ಸರ್ಗಂ ತು ಷಷ್ಠಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಬಹುಚಿಂತಾತ್ಮಕಂ ಸ್ಮೃತಂ .. 21..
 ಅಧಃ ಶ್ರೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮ ಉತ್ಪದ್ಯತಿ ನರಾಧಿಪ .
 ಸಪ್ತಮಂ ಸರ್ಗಮಿತ್ಯಾಹುರೇತದೈಂದ್ರಿಯಕಂ ಸ್ಮೃತಂ .. 22..
 ಊರ್ಧ್ವಸ್ರೋತಸ್ತಥಾ ತಿಯರ್ಗುತ್ಪದ್ಯತಿ ನರಾಧಿಪ .
 ಅಷ್ಟಮಂ ಸರ್ಗಮಿತ್ಯಾಹುರೇತದಾರ್ಜವಕಂ ಬುಧಾಃ .. 23..
 ತಿಯರ್ಗ್ನೋತಸ್ತಧಃಸ್ರೋತ ಉತ್ಪದ್ಯತಿ ನರಾಧಿಪ .
 ನವಮಂ ಸರ್ಗಮಿತ್ಯಾಹುರೇತದಾರ್ಜವಕಂ ಬುಧಾಃ .. 24..
 ಏತಾನಿ ನವ ಸರ್ಗಾಣಿ ತತ್ತ್ವಾನಿ ಚ ನರಾಧಿಪ .
 ಚತುರ್ವಿಂಶತಿರುಕ್ತಾನಿ ಯಥಾ ಶ್ರುತಿನಿದರ್ಶನಾತ್ .. 25..
 ಅತ ಊರ್ಧ್ವಂ ಮಹಾರಾಜ ಗುಣಸ್ಯೈತಸ್ಯ ತತ್ತ್ವತಃ .

ಮಹಾತ್ಮಭಿರನುಪ್ರೋಕ್ತಾಂ ಕಾಲಸಂಖ್ಯಾಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ .. 26..
 ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಣಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವರ್ವಣಿ
 ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಜನಕಸಂವಾದೇ ದಶಾಧಿಕತ್ರಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ .

311/299

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ .

ಅವ್ಯಕ್ತಸ್ಯ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಲಸಂಖ್ಯಾಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ .
 ಪಂಚ ಕಲ್ಪಸಹಸ್ರಾಣಿ ದ್ವಿಗುಣಾನ್ಯಹರುಚ್ಯತೇ .. 1..
 ರಾತ್ರಿರೇತಾವತೀ ಚಾಸ್ಯ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧೋ ನರಾಧಿಪ .
 ಸೃಜತ್ಕೋಷಧಿಮೇವಾಗ್ರೇ ಜೀವನಂ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಂ .. 2..
 ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಸೃಜದ್ಧೈರಣ್ಯಾಂಡಸಮುದ್ಭವಂ .
 ಸಾ ಮೂರ್ತಿಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಿತ್ಯೇವಮನುಶುಶ್ರುಮ .. 3..
 ಸಂವತ್ಸರಮುಷಿತ್ವಾಂಡೇ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಚ ಮಹಾಮುನಿಃ .
 ಸಂದಧೇಽರ್ಧಂ ಮಹೀಂ ಕೃತ್ಸಾಂ ದಿವಮರ್ಧಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ .. 4..
 ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋರಿತ್ಯೇಷ ರಾಜನ್ವೇದೇಷು ಪಠ್ಯತೇ .
 ತಯೋಃ ಶಕಲಯೋರ್ಮಧ್ಯಮಾಕಾಶಮಕರೋತ್ಪ್ರಭುಃ .. 5..
 ಏತಸ್ಯಾಪಿ ಚ ಸಂಖ್ಯಾನಂ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗ್ನಿಃ .
 ದಶ ಕಲ್ಪಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪಾದೋನಾನ್ಯಹರುಚ್ಯತೇ .
 ರಾತ್ರಿಮೇತಾವತೀಂ ಚಾಸ್ಯ ಪ್ರಾಹುರಧ್ಯಾತ್ಮಚಿಂತಕಾಃ .. 6..
 ಸೃಜತ್ಯಹಂಕಾರಮೃಷಿಭೂತಂ ದಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ತಥಾ .
 ಚತುರಶ್ವಾಪರಾನ್ಪುತ್ರಾಂದೇಹಾತ್ಪೂರ್ವಂ ಮಹಾನ್ಯಾಷಿಃ .
 ತೇ ವೈ ಪಿತೃಭ್ಯಃ ಪಿತರಃ ಶ್ರುಯಂತೇ ರಾಜಸತ್ತಮ .. 7..
 ದೇವಾಃ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ಸುತಾ ದೇವೈರ್ಲೋಕಾಃ ಸಮಾವೃತಾಃ .
 ಚರಾಚರಾ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಇತ್ಯೇವಮನುಶುಶ್ರುಮ .. 8..
 ಪರಮೇಷ್ಟೀ ತ್ವಹಂಕಾರೋಽಸೃಜದ್ಭೂತಾನಿ ಪಂಚಧಾ .
 ಪೃಥಿವೀ ವಾಯುರಾಕಾಶಮಾಪೋ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚ ಪಂಚಮಂ .. 9..
 ಏತಸ್ಯಾಪಿ ನಿಶಾಮಾಹುಸ್ಪತೀಯಮಿಹ ಕುರ್ವತಃ .
 ಪಂಚ ಕಲ್ಪಸಹಸ್ರಾಣಿ ತಾವದೇವಾಹರುಚ್ಯತೇ .. 10..
 ಶಬ್ದಃ ಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚ ರೂಪಂ ಚ ರಸೋ ಗಂಧಶ್ಚ ಪಂಚಮಃ .
 ಏತೇ ವಿಶೇಷಾ ರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹಾಭೂತೇಷು ಪಂಚಸು .
 ಯೈರಾವಿಷ್ಟಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಅಹನ್ಯಹನಿ ಪಾರ್ಥಿವ .. 11..

ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸ್ಪೃಹಯಂತ್ಯೇತೇ ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯ ಹಿತೇ ರತಾಃ .
 ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಮನ್ಯಂತೇ ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಪರ್ಧಿನಸ್ತಥಾ .. 12..
 ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾ ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಗುಣೈರ್ಹಾರಿಭಿರವ್ಯಯಾಃ . (ಗುಣೈರ್ಹಾರಿಭಿರವ್ಯಯೈಃ)
 ಇಹೈವ ಪರಿವರ್ತಂತೇ ತಿರ್ಯಗ್ಗೋನಿಪ್ರವೇಶಿನಃ .. 13..
 ತ್ರೀಣಿ ಕಲ್ಪಸಹಸ್ರಾಣಿ ಏತೇಷಾಮಹರುಚ್ಯತೇ .
 ರತ್ರಿರೇತಾವತಿ ಚೈವ ಮನಸಶ್ಚ ನರಾಧಿಪ .. 14..
 ಮನಶ್ಚರತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚರಿತಂ ಸರ್ವಮಿಂದ್ರಿಯೈಃ .
 ನ ಚೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ಮನ ಏವಾತ್ರ ಪಶ್ಯತಿ .. 15.. (ಮನ ಏವಾನುಪಶ್ಯತಿ)
 ಚಕ್ಷುಃ ಪಶ್ಯತಿ ರೂಪಾಣಿ ಮನಸಾ ತು ನ ಚಕ್ಷುಷಾ .
 ಮನಸಿ ವ್ಯಾಕುಲೇ ಚಕ್ಷುಃ ಪಶ್ಯನ್ನಪಿ ನ ಪಶ್ಯತಿ .
 ತಥೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪಶ್ಯಂತೀತ್ಯಭಿಚಕ್ಷತೇ .. 16..
 (ನ ಚೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ಮನ ಏವಾತ್ರ ಪಶ್ಯತಿ .)
 ಮನಸ್ಯುಪರತೇ ರಾಜನ್ನಿಂದ್ರಿಯೋಪರಮೋ ಭವೇತ್ .
 ನ ಚೇಂದ್ರಿಯವ್ಯುಪರಮೇ ಮನಸ್ಯುಪರಮೋ ಭವೇತ್ .
 ಏವಂ ಮನಃ ಪ್ರಧಾನಾನಿ ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ವಿಭಾವಯೇತ್ .. 17.. (ಪ್ರಭಾವಯೇತ್)
 ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಹಿ ಸರ್ವೇಷಾಮೀಶ್ವರಂ ಮನ ಉಚ್ಯತೇ .
 ಏತದ್ವಿಶಂತಿ ಭೂತಾನಿ ಸರ್ವಾಣೀಹ ಮಹಾಯಶಃ .. 18..
 ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಣಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಪರ್ವಣಿ
 ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಜನಕಸಂವಾದೇ ಏಕಾದಶಾಧಿಕತ್ರಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ .

312/300

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ .
 ತತ್ತ್ವಾನಾಂ ಸರ್ಗಸಂಖ್ಯಾ ಚ ಕಾಲಸಂಖ್ಯಾ ತಥೈವ ಚ .
 ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾನುಪೂರ್ವೈಣ ಸಂಹಾರಮಪಿ ಮೇ ಶೃಣು .. 1..
 ಯಥಾ ಸಂಹರತೇ ಜಂತೂನ್ಸರ್ಜ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ .
 ಅನಾದಿನಿಧನೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ನಿತ್ಯಶ್ಚಾಕ್ಷರ ಏವ ಚ .. 2..
 ಅಹಃ ಕ್ಷಯಮಥೋ ಬುದ್ಧ್ವಾ ನಿಶಿ ಸ್ವಪ್ನಮನಾಸ್ತಥಾ .
 ಚೋದಯಾಮಾಸ ಭವಗಾನವ್ಯಕ್ತೋಽಹಂಕೃತಂ ನರಂ .. 3..
 ತತಃ ಶತಸಹಸ್ರಾಂಶುರವ್ಯಕ್ತೇನಾಭಿಚೋದಿತಃ .
 ಕೃತ್ವಾ ದ್ವಾದಶಧಾಸ್ತಾನಮಾದಿತ್ಯೋ ಜ್ವಲದಗ್ನಿವತ್ .. 4..
 ಚತುರ್ವಿಧಂ ಪ್ರಜಾಜಾಲಂ ನಿರ್ದಹತ್ಯಾಶು ತೇಜಸಾ .

ಜರಾಯ್ವಂಠಸ್ವೇದಜಾತಮುದ್ಭಿಜ್ಜಂ ಚ ನರಾಧಿಪ .. 5..
 ಏತದನ್ಮೇಷಮಾತ್ರೇಣ ವಿನಿಷ್ಠಂ ಸ್ಥಾಣು ಜಂಗಮಂ .
 ಕೂರ್ಮಪೃಷ್ಠಸಮಾ ಭೂಮಿರ್ಭವತ್ಯಥ ಸಮಂತತಃ .. 6..
 ಜಗದ್ಗ್ಲಾಷ್ಟಮಿತಬಲಃ ಕೇವಲಾಂ ಜಗತೀಂ ತತಃ .
 ಅಂಭಸಾ ಬಲಿನಾ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಪೂರ್ಯತ ಸಮಂತತಃ .. 7..
 ತತಃ ಕಾಲಾಗ್ನಿಮಾಸಾದ್ಯ ತದಂಭೋ ಯಾತಿ ಸಂಕ್ಷಯಂ .
 ವಿನಷ್ಟೇಽಮ್ಭಸಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಜಾಜ್ವಲತ್ಯನಲೋ ಮಹಾನ್ .. 8..
 ತಮಪ್ರಮೇಯೋಽತಿಬಲಂ ಜ್ವಲಮಾನಂ ವಿಭಾವಸುಂ .
 ಊಷ್ಮಾಣಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಷಮಥಾಂಜಸಾ .. 9..
 ಭಕ್ಷಯಾಮಾಸ ಬಲವಾನ್ವಾಯುರಷ್ಟಾತ್ಮಕೋ ಬಲೀ .
 ವಿಚರನ್ನಮಿತಪ್ರಾಣಸ್ತಿಯರ್ಗೂರ್ಧ್ವಮಧಸ್ತಥಾ .. 10..
 ತಮಪ್ರತಿಬಲಂ ಭೀಮಮಾಕಾಶಂ ಗ್ರಸತೇಽಽತ್ಮನಾ .
 ಆಕಾಶಮಪ್ಯಭಿನದನ್ಮನೋ ಗ್ರಸತಿ ಚಾಧಿಕಂ .. 11..
 ಮನೋ ಗ್ರಸತಿ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಸೋಽಹಂಕಾರಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ .
 ಅಹಂಕಾರಂ ಮಹಾನಾತ್ಮಾ ಭೂತಭವ್ಯಭವಿಷ್ಯವಿತ್ .. 12..
 ತಮಪ್ಯನುಪಮಾತ್ಮಾನಂ ವಿಶ್ವಂ ಶಂಭುಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ .
 ಅಣಿಮಾ ಲಘಿಮಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿರೀಶಾನೋ ಜ್ಯೋತಿರವ್ಯಯಃ .. 13..
 ಸರ್ವತಃ ಪಾಣಿಪಾದಾಂತಃ ಸರ್ವತೋಽಕ್ಷಿಶಿರೋಮುಖಃ .
 ಸರ್ವತಃ ಶ್ರುತಿಮಾಲ್ಲೋಕೇ ಸರ್ವಮಾವೃತ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ .. 14..
 ಹೃದಯಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಪರ್ವಣಾಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರಕಃ .
 ಅನುಗ್ರಸತ್ಯನಂತಂ ಹಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ವಿಶ್ವಮೀಶ್ವರಃ .. 15..
 ತತಃ ಸಮಭವತ್ಸರ್ವಮಕ್ಷಯಾವ್ಯಯಮವ್ರಣಂ .
 ಭೂತಭವ್ಯಭವಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಸ್ರಷ್ಟಾರಮನಘಂ ತಥಾ .. 16..
 ಏಷೋಽಪ್ಯಯಸ್ತೇ ರಾಜೇಂದ್ರ ಯಥಾವತ್ಪರಿಭಾಸಿತಃ .
 ಅಧ್ಯಾತ್ಮಮಧಿಭೂತಂ ಚ ಅಧಿದೈವಂ ಚ ಶ್ರೂಯತಾಂ .. 17..
 ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಣಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಪರ್ವಣಿ
 ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಜನಕಸಂವಾದೇ ದ್ವಾದಶಾಧಿಕತ್ರಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ .

313/301

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ .
 ಪಾದಾವಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿನಃ .

ಗಂತವ್ಯಮಧಿಭೂತಂ ಚ ವಿಷ್ಣುಸ್ತತ್ರಾಧಿದೈವತಂ .. 1..
 ಪಾಯುರಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಯಥಾತತ್ತ್ವಾರ್ಥ ದರ್ಶಿನಃ .
 ವಿಸರ್ಗಮಧಿಭೂತಂ ಚ ಮಿತ್ರಸ್ತತ್ರಾಧಿದೈವತಂ .. 2..
 ಉಪಸ್ಥೋದ್ಯಾತ್ಮಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಯಥಾಯೋಗನಿದರ್ಶನಂ .
 ಅಧಿಭೂತಂ ತಥಾನಂದೋ ದೈವತಂ ಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ .. 3..
 ಹಸ್ತಾವಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಯಥಾ ಸಾಂಖ್ಯನಿದರ್ಶನಂ .
 ಕರ್ತವ್ಯಮಧಿಭೂತಂ ತು ಇಂದ್ರಸ್ತತ್ರಾಧಿದೈವತಂ .. 4..
 ವಾಗಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತಿ ಪ್ರಾಹುರ್ಯಥಾ ಶ್ರುತಿನಿದರ್ಶನಂ .
 ವಕ್ತವ್ಯಮಧಿಭೂತಂ ತು ವಕ್ಷಿಸ್ತತ್ರಾಧಿದೈವತಂ .. 5..
 ಚಕ್ಷುರಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಯಥಾ ಶ್ರುತಿನಿದರ್ಶನಂ .
 ರೂಪಮತ್ರಾಧಿಭೂತಂ ತು ಸೂರ್ಯಸ್ತತ್ರಾಧಿದೈವತಂ .. 6..
 ಶ್ರೋತ್ರಮಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಯಥಾ ಶ್ರುತಿನಿದರ್ಶನಂ .
 ಶಬ್ದಸ್ತತ್ರಾಧಿಭೂತಂ ತು ದಿಶಸ್ತತ್ರಾಧಿದೈವತಂ .. 7..
 ಜಿಹ್ವಾಮಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಯಥಾತತ್ತ್ವ ನಿದರ್ಶನಂ .
 ರಸ ಏವಾಧಿಭೂತಂ ತು ಆಪಸ್ತತ್ರಾಧಿದೈವತಂ .. 8..
 ಘ್ರಾಣಮಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಯಥಾ ಶ್ರುತಿನಿದರ್ಶನಂ .
 ಗಂಧ ಏವಾಧಿಭೂತಂ ತು ಪೃಥಿವೀ ಚಾಧಿದೈವತಂ .. 9..
 ತ್ವಗಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತಿ ಪ್ರಾಹುಸ್ತತ್ತ್ವ ಬುದ್ಧಿವಿಶಾರದಾಃ .
 ಸ್ಪರ್ಶ ಏವಾಧಿಭೂತಂ ತು ಪವನಶ್ಚಾಧಿದೈವತಂ .. 10..
 ಮನೋಽಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತಿ ಪ್ರಾಹುರ್ಯಥಾ ಶ್ರುತಿನಿದರ್ಶನಂ .
 ಮಂತವ್ಯಮಧಿಭೂತಂ ತು ಚಂದ್ರಮಾಶ್ಚಾಧಿದೈವತಂ .. 11..
 ಅಹಂಕಾರಿಕಮಧ್ಯಾತ್ಮಮಾಹುಸ್ತತ್ತ್ವ ನಿದರ್ಶನಂ .
 ಅಭಿಮಾನೋಽಧಿಭೂತಂ ತು ಭವಸ್ತತ್ರಾಧಿದೈವತಂ .. 12..
 ಬುದ್ಧಿರಧ್ಯಾತ್ಮಮಿತ್ಯಾಹುರ್ಯಥಾ ವೇದನಿದರ್ಶನಂ .
 ಬೋದ್ಧವ್ಯಮಧಿಭೂತಂ ತು ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞೋಽತ್ರಾಧಿದೈವತಂ .. 13..
 ಏಷಾ ತೇ ವ್ಯಕ್ತೋ ರಾಜನ್ವಿಭೂತಿರನುವರ್ಣಿತಾ .
 ಆದೌ ಮಧ್ಯೇ ತಥಾ ಚಾಂತೇ ಯಥಾತತ್ತ್ವೇನ ತತ್ತ್ವ ವಿತ್ .. 14..
 ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಾನ್ವಿಕುರುತೇ ಸ್ವಚ್ಛಂದೇನಾತ್ಮಕಾಮ್ಯಯಾ .
 ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಂ ತು ಮಹಾರಾಜ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ .. 15..
 ಯಥಾ ದೀಪಸಹಸ್ರಾಣಿ ದೀಪಾನ್ಮರ್ತ್ಯಾಃ ಪ್ರಕುರ್ವತೇ .
 ಪ್ರಕೃತಿಸ್ತಥಾ ವಿಕುರುತೇ ಪುರುಷಸ್ಯ ಗುಣಾನ್ವಹೂನ್ .. 16..

ಸತ್ತ್ವಮಾನಂದ ಉದ್ರೇಕಃ ಪ್ರೀತಿಃ ಪ್ರಾಕಾಶ್ಯಮೇವ ಚ .
 ಸುಖಂ ಶುದ್ಧಿತ್ವಮಾರೋಗ್ಯಂ ಸಂತೋಷಃ ಶ್ರದ್ಧಧಾನತಾ .. 17..
 ಅಕಾರ್ಪಣ್ಯಮಸಂರಂಭಃ ಕ್ಷಮಾ ಧೃತಿರಹಿಂಸತಾ .
 ಸಮತಾ ಸತ್ಯಮಾನ್ಯಣ್ಯಂ ಮಾರ್ದವಂ ಹೀರಚಾಪಲಂ .. 18..
 ಶೌಚಮಾರ್ಜವಮಾಚಾರಮಲೌಲ್ಯಂ ಹೃದ್ಯಸಂಭ್ರಮಃ .
 ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟವಿಯೋಗಾನಾಂ ಕೃತಾನಾಮವಿಕತ್ಥನಂ .. 19..
 ದಾನೇನ ಚಾನುಗ್ರಹಣಮಸ್ಪೃಹಾರ್ಥೇ ಪರಾರ್ಥತಾ .
 ಸರ್ವಭೂತದಯಾ ಚೈವ ಸತ್ತ್ವಸೈತ್ಯತೇ ಗುಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ .. 20..
 ರಜೋಗುಣಾನಾಂ ಸಂಘಾತೋ ರೂಪಮೈಶ್ವರ್ಯವಿಗ್ರಹೇ .
 ಅತ್ಯಾಶಿತ್ವಮಕಾರುಣ್ಯಂ ಸುಖದುಃಖೋಪಸೇವನಂ .. 21..
 ಪರಾಪವಾದೇಷು ರತಿರ್ವಿವಾದಾನಾಂ ಚ ಸೇವನಂ .
 ಅಹಂಕಾರಸ್ತ್ವಸತ್ಕಾರಶ್ಚಿಂತಾ ವೈರೋಪಸೇವನಂ .. 22..
 ಪರಿತಾಪೋಽಭಿಹರಣಂ ಹೀನಾಶೋನಾರ್ಜವಂ ತಥಾ .
 ಭೇದಃ ಪರುಷತಾ ಚೈವ ಕಾಮಕ್ರೋಧೌ ಮದಸ್ತಥಾ .
 ದರ್ಪೋ ದ್ವೇಷೋಽತಿವಾದಶ್ಚ ಏತೇ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ರಜೋಗುಣಾಃ .. 23..
 ತಾಮಸಾನಾಂ ತು ಸಂಘಾತಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯುಪಧಾರ್ಯತಾಂ .
 ಮೋಹೋಪಕಾಶಸ್ತಾಮಿಸ್ರಮಂಧತಾಮಿಸ್ರಸಂಜ್ಞಿತಂ .. 24..
 ಮರಣಂ ಚಾಂಧತಾಮಿಸ್ರಂ ತಾಮಿಸ್ರಂ ಕ್ರೋಧ ಉಚ್ಯತೇ .
 ತಮಸೋ ಲಕ್ಷಣಾನೀಹ ಭಕ್ಷಣಾದ್ಯಭಿರೋಚನಂ .. 25..
 ಭೋಜನಾನಾಮಪರ್ಯಾಪ್ತಿಸ್ತಥಾ ಪೇಯೇಷ್ಟತ್ವಪ್ತತಾ .
 ಗಂಧವಾಸೋ ವಿಹಾರೇಷು ಶಯನೇಷ್ಟಾಸನೇಷು ಚ .. 26..
 ದಿವಾಸ್ವಪ್ನೇ ವಿವಾದೇ ಚ ಪ್ರಮಾದೇಷು ಚ ವೈ ರತಿಃ .
 ನೃತ್ಯವಾದಿತ್ರಗೀತಾನಾಮಜ್ಞಾನಾಚ್ಛದ್ಧಧಾನತಾ .
 ದ್ವೇಷೋ ಧರ್ಮವಿಶೇಷಾಣಾಮೇತೇ ವೈ ತಾಮಸಾ ಗುಣಾಃ .. 27..
 ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಣಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಪರ್ವಣಿ
 ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಜನಕಸಂವಾದೇ ತ್ರಯೋದಶಾಧಿಕತ್ರಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ .

314/302

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ .
 ಏತೇ ಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ಗುಣಾಸ್ತಯಃ ಪುರುಷಸತ್ತಮ .
 ಕೃತ್ಸಸ್ಯ ಚೈವ ಜಗತ್ಸಿಷ್ಟಂತ್ಯನಪಗಾಃ ಸದಾ .. 1..

ಶತಧಾ ಸಹಸ್ರಧಾ ಚೈವ ತಥಾ ಶತಸಹಸ್ರಧಾ .
 ಕೋಟಿಶಶ್ಚ ಕರೋತ್ಯೇಷ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ .. 2..
 ಸಾತ್ವಿ ಕಸ್ಯೋತ್ತಮಂ ಸ್ಥಾನಂ ರಾಜಸಸ್ಯೇಹ ಮಧ್ಯಮಂ .
 ತಾಮಸಸ್ಯಾಧಮಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಹುರಧ್ಯಾತ್ಮಚಿಂತಕಾಃ .. 3..
 ಕೇಲವೇನೇಹ ಪುಣ್ಯೇನ ಗತಿಮೂರ್ಧ್ವಾಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ .
 ಪುಣ್ಯಪಾಪೇನ ಮಾನುಷ್ಯಮಧರ್ಮೇಣಾಪ್ಯಧೋಗತಿಂ .. 4..
 ದ್ವಂದ್ವಮೇಷಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ತು ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಚ ತತ್ತ್ವತಃ .
 ಸತ್ತ್ವಸ್ಯ ರಜಸಶ್ಚೈವ ತಮಸಶ್ಚ ಶೃಣುಷ್ವ ಮೇ .. 5..
 ಸತ್ತ್ವಸ್ಯ ತು ರಜೋ ದೃಷ್ಟಂ ರಜಸಶ್ಚ ತಮಸ್ತಥಾ .
 ತಮಸಶ್ಚ ತಥಾ ಸತ್ತ್ವಂ ಸತ್ತ್ವಸ್ಯಾವ್ಯಕ್ತಮೇವ ಚ .. 6..
 ಅವ್ಯಕ್ತಸತ್ತ್ವಸಂಯುಕ್ತೋ ದೇವಲೋಕಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ .
 ರಜಃಸತ್ತ್ವಸಮಾಯುಕ್ತೋ ಮನುಷ್ಯೇಷೂಪಪದ್ಯತೇ .. 7..
 ರಜಸ್ತಮೋಭ್ಯಾಂ ಸಂಯುಕ್ತಸ್ತೀರ್ಯಗ್ಯೋನಿಷು ಜಾಯತೇ .
 ರಜಸ್ತಾಮಸಸತ್ತ್ವಶ್ಚ ಯುಕ್ತೋ ಮಾನುಷ್ಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್ .. 8..
 ಪುಣ್ಯಪಾಪವಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಸ್ಥಾನಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಾಂ .
 ಶಾಸ್ವತಂ ಚಾವ್ಯಯಂ ಚೈವ ಅಕ್ಷರಂ ಚಾಭಯಂ ಚ ಯತ್ .. 9..
 ಜ್ಞಾನಿನಾಂ ಸಂಭವಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸ್ಥಾನಮವ್ರಣಮಚ್ಯುತಂ .
 ಅತೀಂದ್ರಿಯಮಬೀಜಂ ಚ ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುತಮೋನುದಂ .. 10..
 ಅವ್ಯಕ್ತಸ್ಥಂ ಪರಂ ಯತ್ತತ್ಪ್ರಷ್ಟಸ್ತೇಹಂ ನರಾಧಿಪ .
 ಸ ಏಷ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥೋ ಹಿ ತಸ್ಥುರಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ .. 11..
 ಅಚೇತನಶ್ಚೈಷ ಮತಃ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವ .
 ಏತೇನಾಧಿಷ್ಠಿತಶ್ಚೈವ ಸೃಜತೇ ಸಂಹರತ್ಯಪಿ .. 12..
 ಜನಕ ಉವಾಚ .
 ಅನಾದಿನಿಧನಾವೇತಾವುಭಾವೇವ ಮಹಾಮುನೇ .
 ಅಮೂರ್ತಿಮಂತಾವಚಲಾವಪ್ರಕಂಪ್ಯೌ ಚ ನಿವ್ರಣೌ .. 13..
 ಅಗ್ರಾಹ್ಯಾವೃಷಿಶಾರ್ದೂಲ ಕಥಮೇಕೋ ಹ್ಯಚೇತನಃ .
 ಚೇತನಾವಾಂಸ್ತಥಾ ಚೈಕಃ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಇತಿ ಭಾಷಿತಃ .. 14..
 ತ್ವಂ ಹಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಕಾತ್ಸ್ಯೇನ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಮುಪಾಸನೇ .
 ಸಾಕಲ್ಯಂ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಸ್ಯ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ತ್ವತಃ .. 15..
 ಅಸ್ತಿತ್ವಂ ಕೇವಲತ್ವಂ ಚ ವಿನಾಭಾವಂ ತಥೈವ ಚ .
 ತಥೈವೋತ್ಯಮಣಸ್ಥಾನಂ ದೇಹಿನೋಽಪಿ ವಿಯುಜ್ಯತಃ .. 16..

ಕಾಲೇನ ಯದ್ಧಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ಥಾನಂ ತದ್ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ ದ್ವಿಜ .
 ಸಾಂಖ್ಯಜ್ಞಾನಂ ಚ ತತ್ತ್ವೇನ ಪೃಥಗ್ಗೋಗಂ ತಥೈವ ಚ .. 17..
 ಅರಿಷ್ಟಾನಿ ಚ ತತ್ತ್ವೇನ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಸತ್ತಮ .
 ವಿದಿತಂ ಸರ್ವಮೇತತ್ತೇ ಪಾಣಾವಾಮಲಕಂ ಯಥಾ .. 18..
 ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಣಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಪರ್ವಣಿ
 ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಜನಕಸಂವಾದೇ ಚತುರ್ದಶಾಧಿಕತ್ರಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ .

315/303

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ
 ನ ಶಕ್ಯೋ ನಿರ್ಗುಣಸ್ತಾತ ಗುಣೇಕರ್ತುಂ ವಿಶಾಂಪತೇ .
 ಗುಣವಾಂಶ್ಚಾಪ್ಯಗುಣವಾನ್ ಯಥಾತತ್ತ್ವಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ .. 1..
 ಗುಣೈಹಿ ಗುಣವಾನೇವ ನಿರ್ಗುಣಶ್ಚಾಗುಣಸ್ತಥಾ .
 ಪ್ರಾಹುರೇವಂ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಮುನಯಸ್ತತ್ತ್ವದರ್ಶಿನಃ .. 2..
 ಗುಣಸ್ವಭಾವಸ್ತ್ವವ್ಯಕ್ತೋ ಗುಣಾನ್ ನೈವಾಭಿವರ್ತತೇ .
 ಉಪಯುಂಕ್ಷೇ ಚ ತಾನೇವ ಸ ಚೈವಾಜ್ಞಃ ಸ್ವಭಾವತಃ .. 3..
 ಅವ್ಯಕ್ತಸ್ತು ನ ಜಾನೀತೇ ಪುರುಷೋ ಜ್ಞಃ ಸ್ವಭಾವತಃ .
 ನ ಮತ್ತಃ ಪರಮೋಽಸ್ತೀತಿ ನಿತ್ಯಮೇವಾಭಿಮನ್ಯತೇ .. 4..
 ಅನೇನ ಕಾರಣೇನೈತದವ್ಯಕ್ತಂ ಸ್ಯಾದಚೇತನಂ .
 ನಿತ್ಯತ್ವಾದಕ್ಷರತ್ವಾಚ್ಚ ಕ್ಷರಾಣಾಂ ತತ್ತ್ವತೋಽನ್ಯಥಾ .. 5..
 ಯದಾಜ್ಞಾನೇನ ಕುರ್ವೀತ ಗುಣಸರ್ಗಂ ಪುನಃ ಪುನಃ .
 ಯದಾಽಽತ್ಮಾನಂ ನ ಜಾನೀತೇ ತದಾವ್ಯಕ್ತಮಿಹೋಚ್ಯತೇ .. 6..
 ಕರ್ತೃತ್ವಾಚ್ಛಾಪಿ ತತ್ತ್ವಾನಾಂ ತತ್ತ್ವಧರ್ಮೀ ತಥೋಚ್ಯತೇ .
 ಕರ್ತೃತ್ವಾಚ್ಛೈವ ಯೋನೀನಾಂ ಯೋನಿಧರ್ಮಾ ತಥೋಚ್ಯತೇ .. 7..
 ಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ಪ್ರಕೃತೀನಾಂ ತು ತಥಾ ಪ್ರಕೃತಿಧರ್ಮಿತಾ .
 ಕರ್ತೃತ್ವಾಚ್ಛಾಪಿ ಬೀಜಾನಾಂ ಬೀಜಧರ್ಮಾ ತಥೋಚ್ಯತೇ .. 8..
 ಗುಣಾನಾಂ ಪ್ರಸವತ್ವಾಚ್ಚ ತಥಾ ಪ್ರಸವಧರ್ಮವಾನ್ .
 ಕರ್ತೃತ್ವಾತ್ಪ್ರಲಯಾನಾಂ ಚ ತಥಾ ಪ್ರಲಯ ಧರ್ಮಿತಾ .. 9..
 ಬೀಲತ್ವಾತ್ಪ್ರಕೃತಿತ್ವಾಚ್ಚ ಪ್ರಲಯತ್ವಾತ್ಪ್ರಥೈವ ಚ .
 ಉಪೇಕ್ಷಕತ್ವಾದನ್ಯತ್ವಾದಭಿಮಾನಾಚ್ಚ ಕೇವಲಂ .. 10..
 ಮನ್ಯಂತೇ ಯತಯಃ ಶುದ್ಧಾ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿಗತಜ್ವರಾಃ .
 ಅನಿತ್ಯಂ ನಿತ್ಯಮವ್ಯಕ್ತಮೇವಮೇತದ್ಧಿ ಶುಶ್ರುಮ .. 11..

ಅವ್ಯಕ್ತೈಕತ್ವಮಿತ್ಯಾಹುರ್ನಾನಾತ್ವಂ ಪುರುಷಸ್ತಥಾ .
 ಸರ್ವಭೂತದಯಾವಂತಃ ಕೇವಲಂ ಜ್ಞಾನಮಾಸ್ಥಿತಾಃ .. 12..
 ಅನ್ಯಃ ಸ ಪುರುಷೋಽವ್ಯಕ್ತಸ್ತ್ವ ಧ್ರುವೋ ಧ್ರುವಸಂಜ್ಞಕಃ .
 ಯಥಾ ಮುಂಜ ಇಷೀಕಾಯಾಸ್ತಥೈವೈತದ್ಧಿ ಜಾಯತೇ .. 13..
 ಅನ್ಯಂ ಚ ಮಶಕಂ ವಿದ್ಯಾದನ್ಯಚ್ಛೋದುಂಬರಂ ತಥಾ .
 ನ ಚೋದುಂಬರ ಸಂಯೋಗೈರ್ಮಶಕಸ್ತತ್ರ ಲಿಪ್ಯತೇ .. 14..
 ಅನ್ಯ ಏವ ತಥಾ ಮತ್ಸ್ಯಸ್ತಥಾನ್ಯದುದಕಂ ಸ್ಮೃತಂ .
 ನ ಚೋದಕಸ್ಯ ಸ್ಪರ್ಶೇನ ಮತ್ಸ್ಯೋ ಲಿಪ್ಯತಿ ಸರ್ವಶಃ .. 15..
 ಅನ್ಯೋ ಹ್ಯಗ್ನಿರುಖಾಪ್ಯನ್ಯಾ ನಿತ್ಯಮೇವಮವೈಹಿ ಭೋಃ .
 ನ ಚೋಪಲಿಪ್ಯತೇ ಸೋಽಗ್ನಿರುಖಾ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನೇನ ವೈ .. 16..
 ಪುಷ್ಕರಂ ತ್ವನ್ಯದೇವಾತ್ರ ತಥಾನ್ಯದುದಕಂ ಸ್ಮೃತಂ .
 ನ ಚೋದಕಸ್ಯ ಸ್ಪರ್ಶೇನ ಲಿಪ್ಯತೇ ತತ್ರ ಪುಷ್ಕರಂ .. 17..
 ಏತೇಷಾಂ ಸಹ ಸಂವಾಸಂ ವಿವಾಸಂ ಚೈವ ನಿತ್ಯಶಃ .
 ಯಥಾತಥೈನಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ನ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಾಕೃತಾ ಜನಾಃ .. 18..
 ಯೇ ತ್ವನ್ಯಥೈವ ಪಶ್ಯಂತಿ ನ ಸಮ್ಯಕ್ಲೇಷು ದರ್ಶನಂ .
 ತೇ ವ್ಯಕ್ತಂ ನಿರಯಂ ಘೋರಂ ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ .. 19..
 ಸಾಂಖ್ಯದರ್ಶನಮೇತತ್ತೇ ಪರಿಸಂಖ್ಯಾತಮುತ್ತಮಂ .
 ಏವಂ ಹಿ ಪರಿಸಂಖ್ಯಾಯ ಸಾಂಖ್ಯಾಃ ಕೇವಲತಾಂ ಗತಾಃ .. 20..
 ಯೇ ತ್ವನ್ಯೇ ತತ್ತ್ವ ಕುಶಲಾಸ್ತೇಷಾಮೇತನ್ನಿದರ್ಶನಂ .
 ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯೋಗಾನಾಮಪಿ ದರ್ಶನಂ .. 21..
 ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಣಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಪರ್ವಣಿ
 ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಜನಕಸಂವಾದೇ ಪಂಚದಶಾಧಿಕತ್ರಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ .

316/304

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ .
 ಸಾಂಖ್ಯಜ್ಞಾನಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಯೋಗಜ್ಞಾನಂ ನಿಬೋಧ ಮೇ .
 ಯಥಾ ಶ್ರುತಂ ಯಥಾದೃಷ್ಟಂ ತತ್ತೇನ ನೃಪಸತ್ತಮಂ .. 1..
 ನಾಸ್ತಿ ಸಾಂಕೃತಮಂ ಜ್ಞಾನಂ ನಾಸ್ತಿ ಯೋಗಸಮಂ ಬಲಂ .
 ತಾವುಭಾವೇಕಚರ್ಯೌ ತು ಉಭಾವನಿಧನೌ ಸ್ಮೃತೌ .. 2..
 ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ತು ಪಶ್ಯಂತಿ ಯೇಽಲ್ಪಬುದ್ಧಿರತಾ ನರಾಃ .
 ವಯಂ ತು ರಾಜನ್ವಶ್ಯಾಮ ಏಕಮೇವ ತು ನಿಶ್ಚಯಾತ್ .. 3..

ಯದೇವ ಯೋಗಾಃ ಪಶ್ಯಂತಿ ತತ್ಸಾಂಖ್ಯೈರಪಿ ದೃಶ್ಯತೇ .
ಏಕಂ ಸಾಂಕ್ಯಂ ಚ ಯೋಗಂ ಚ ಯಃ ಪಶ್ಯತಿ ಸ ತತ್ತ್ವವಿತ್ .. 4..
ರುದ್ರಪ್ರಧಾನಾನಪರಾನ್ವಿದ್ಧಿ ಯೋಗಾನ್ವರಂತಪ .
ತೇನೈವ ಚಾಥ ದೇಹೇನ ವಿಚರಂತಿ ದಿಶೋ ದಶ .. 5..
ಯಾವದ್ಧಿ ಪ್ರಲಯಸ್ತಾತ ಸೂಕ್ಷ್ಮೇಣಾಷ್ಟಗುಣೇನ ವೈ .
ಯೋಗೇನ ಲೋಕಾನ್ವಿಚರನ್ಮುಖಂ ಸಂನ್ಯಸ್ಯ ಚಾನಘ .. 6..
ವೇದೇಷು ಚಾಷ್ಟಗುಣಿತಂ ಯೋಗಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ .
ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಷ್ಟಗುಣಂ ಪ್ರಾಹುರ್ನೇತರಂ ನೃಪಸತ್ತಮ .. 7..
ದ್ವಿಗುಣಂ ಯೋಗಕೃತ್ಯಂ ತು ಯೋಗಾನಾಂ ಪ್ರಾಹುರುತ್ತಮಂ .
ಸಗುಣಂ ನಿರ್ಗುಣಂ ಚೈವ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರನಿದರ್ಶನಂ .. 8..
ಧಾರಣಾ ಚೈವ ಮನಸಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಿವ .
ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೋ ಹಿ ಸಗುಣೋ ನಿರ್ಗುಣಂ ಧಾರಣಂ ಮನಃ .. 9..
ಯತ್ರ ದೃಶ್ಯೇತ ಮುಂಚಸ್ತ್ವೈ ಪ್ರಾಣಾನ್ಮೈಥಿಲಸತ್ತಮ .
ವಾತಾಧಿಕ್ಯಂ ಭವತ್ಯೇವ ತಸ್ಮಾದ್ಧಿ ನ ಸಮಾಚರೇತ್ .. 10..
ನಿಶಾಯಾಃ ಪ್ರಥಮೇ ಯಾಮೇ ಚೋದನಾ ದ್ವಾದಶ ಸ್ಮೃತಾಃ .
ಮಧ್ಯೇ ಸುಪ್ತಾ ಪರೇ ಯಾಮೇ ದ್ವಾದಶೈವ ತು ಚೋದನಾಃ .. 11..
ತದೇವಮುಪಶಾಂತೇನ ದಾಂತೇನೈಕಾಂತಶೀಲಿನಾ .
ಆತ್ಮಾರಾಮೇಣ ಬುದ್ಧೇನ ಯೋಕ್ತವ್ಯೋಽಽತ್ಮಾ ನ ಸಂಶಯಃ .. 12..
ಪಂಚಾನಾಮಿಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ತು ದೋಷಾನಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪಂಚಧಾ .
ಶಬ್ದಂ ಸ್ಪರ್ಶಂ ತಥಾ ರೂಪಂ ರಸಂ ಗಂಧಂ ತಥೈವ ಚ .. 13..
ಪ್ರತಿಭಾಮಪವರ್ಗಂ ಚ ಪ್ರತಿಸಂಹೃತ್ಯ ಮೈಥಿಲ .
ಇಂದ್ರಿಯಗ್ರಾಮಮಖಿಲಂ ಮನಸ್ಯಭಿನಿವೇಶ್ಯ ಹ .. 14..
ಮನಸ್ತಥೈವಾಹಂಕಾರೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ನರಾಧಿಪ .
ಅಹಂಕಾರಂ ತಥಾ ಬುದ್ಧೌ ಬುದ್ಧಿಂ ಚ ಪ್ರಕೃತಾವಪಿ .. 15..
ಏವಂ ಹಿ ಪರಿಸಂಖ್ಯಾಯ ತತೋ ಧ್ಯಾಯೇತ ಕೇವಲಂ .
ವಿರಜಸ್ಯಮಲಂ ನಿತ್ಯಮನಂತಂ ಶುದ್ಧಮವ್ರಣಂ .. 16..
ತಸ್ತುಷಂ ಪುರುಷಂ ಸತ್ತ್ವ ಮಭೇದ್ಯಮಜರಾಮರಂ .
ಶಾಶ್ವತಂ ಚಾವ್ಯಯಂ ಚೈವ ಈಶಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಚಾವ್ಯಯಂ .. 17..
ಯುಕ್ತಸ್ಯ ತು ಮಹಾರಾಜ ಲಕ್ಷಣಾನ್ಯುಪಧಾರಯೇತ್ .
ಲಕ್ಷಣಂ ತು ಪ್ರಸಾದಸ್ಯ ಯಥಾ ತೃಪ್ತಃ ಸುಖಂ ಸ್ವಪೇತ್ .. 18..
ನಿವಾತೇ ತು ಯಥಾ ದೀಪೋ ಜ್ವಲೇತ್ಸೇ ಹಸಮನ್ವಿತಃ .

ನಿಶ್ಚಲೋರ್ಧ್ವಶಿಖಸ್ತದ್ವದ್ಯುಕ್ತಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ .. 19..
 ಪಾಷಾಣ ಇವ ಮೇಘೋತ್ಥೈರ್ಯಥಾ ಬಿಂದುಭಿರಾಹತಃ .
 ನಾಲಂ ಚಾಲಯಿತುಂ ಶಕ್ಯಸ್ತಥಾಯುಕ್ತಸ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂ .. 20..
 ಶಂಖದುಂದುಭಿನಿಘೋಷೈರ್ವಿವಿದೈರ್ಗೀತವಾದಿತ್ಯೈಃ .
 ಕ್ರಿಯಮಾಣೈರ್ನ ಕಂಪೇತ ಯುಕ್ತಸ್ಯೈತನ್ನಿದರ್ಶನಂ .. 21..
 ತೈಲಪಾತ್ರಂ ಯಥಾ ಪೂರ್ಣಂ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಗೃಹ್ಯ ಪೂರುಷಃ .
 ಸೋಪಾನಮಾರುಹೇದ್ವೀತಸ್ತಜ್ಯಮಾನೋಽಸಿ ಪಾಣಿಭಿಃ .. 22..
 ಸಂಯತಾತ್ಮಾ ಭಯಾತ್ತೇಷಾಂ ನ ಪಾತ್ರಾದ್ವಿಂದುಮುತ್ಸೃಜೇತ್ .
 ತಥೈವೋತ್ತರಮಾಣಸ್ಯ ಏಕಾಗ್ರಮನಸಸ್ತಥಾ .. 23..
 ಸ್ಥಿರತ್ವಾದಿಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ತು ನಿಶ್ಚಲತ್ವಾತ್ತಥೈವ ಚ .
 ಏವಂ ಯುಕ್ತಸ್ಯ ತು ಮುನೇರ್ಲಕ್ಷಣಾನ್ಯುಪಧಾರಯೇತ್ .. 24..
 ಸ ಯುಕ್ತಃ ಪಶ್ಯತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಯತ್ತತ್ಪರಮಮವ್ಯಯಂ .
 ಮಹತಸ್ತಮಸೋ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಂ ಜ್ವಲನಸನ್ನಿಭಂ .. 25..
 ಏತೇನ ಕೇವಲಂ ಯಾತಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ದೇಹಮಸಾಕ್ಷಿಕಂ .
 ಕಾಲೇನ ಮಹತಾ ರಾಜಂಭುತಿರೇಷಾ ಸನಾತನೀ .. 26..
 ಏತದ್ಧಿ ಯೋಗಂ ಯೋಗಾನಾಂ ಕಿಮನ್ಯದ್ಯೋಗಲಕ್ಷಣಂ .
 ವಿಜ್ಞಾಯ ತದ್ಧಿ ಮನ್ಯಂತೇ ಕೃತಕೃತ್ಯಾ ಮನೀಷಿಣಃ .. 27..
 ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಣಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಪರ್ವಣಿ
 ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಜನಕಸಂವಾದೇ ಷೋಡಶಾಧಿಕತ್ರಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ .

317/305

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ .
 ತಥೈವೋತ್ತ್ರಮಮಾಣಂ ತು ಶೃಣುಷ್ವಾವಹಿತೋ ನೃಪ .
 ಪದ್ಭ್ಯಾ ಮುತ್ತ್ರಮಮಾಣಸ್ಯ ವೈಷ್ಣವಂ ಸ್ಥಾನಮುಚ್ಯತೇ .. 1..
 ಜಂಘಾಭ್ಯಾಂ ತು ವಸೂಂದೇವಾನಾಪ್ನುಯಾದಿತಿ ನಃ ಶ್ರುತಂ .
 ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಚ ಮಹಾಭಾಗಾಂದೇವಾನ್ಸಾಧ್ಯಾನವಾಪ್ನುಯಾತ್ .. 2..
 ಪಾಯುನೋತ್ತ್ರಮಮಾಣಸ್ತು ಮೈತ್ರಂ ಸ್ಥಾನಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ .
 ಪೃಥಿವೀಂ ಜಘನೇನಾಥ ಊರುಭ್ಯಾಂ ತು ಪ್ರಜಾಪತಿಂ .. 3..
 ಪಾರ್ಶ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಮರುತೋ ದೇವಾನ್ಸಾಭ್ಯಾಮಿಂದುಮೇವ ಚ .
 ಬಾಹುಭ್ಯಾಮಿಂದ್ರಮಿತ್ಯಾಹುರುರಸಾ ರುದ್ರಮೇವ ಚ .. 4..
 ಗ್ರೀವಾಯಾಸ್ತಮೃಷಿಶ್ರೇಷ್ಠಂ ನರಮಾಪ್ನೋತ್ಯನುತ್ತಮಂ .

ವಿಶ್ವೇದೇವಾನ್ಮುಖೇನಾಥ ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರೇಣ ಚಾಪ್ನುಯಾತ್ .. 5..
 ಘ್ರಾಣೇನ ಗಂಧವಹನಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸೂರ್ಯಮೇವ ಚ .
 ಭ್ರೂಭ್ಯಾಂ ಚೈವಾಶ್ವಿನೌ ದೇವೌ ಲಲಾಟೇನ ಪಿತ್ತ್ಯನಥ .. 6..
 ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾಪ್ನೋತಿ ವಿಭುಂ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ದೇವಾಗ್ರಜಂ ತಥಾ .
 ಏತಾನ್ಯುತ್ಕಮಣಸ್ಥಾನಾನ್ಯುಕ್ತಾನಿ ಮಿಥಿಲೇಶ್ವರ .. 7..
 ಅರಿಷ್ಟಾನಿ ತು ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವಿಹಿತಾನಿ ಮನೀಷಿಭಿಃ .
 ಸಂವತ್ಸರವಿಯೋಗಸ್ಯ ಸಂಭವೇಯುಃ ಶರೀರಿಣಃ .. 8..
 ಯೋಽದುಂಧತೀಂ ನ ಪಶ್ಯೇತ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾಂ ಕದಾಚನ .
 ತಥೈವ ದ್ರುವಮಿತ್ಯಾಹುಃ ಪೂರ್ಣೇಂದುಂ ದೀಪಮೇವ ಚ .
 ಖಂಡಾಭಾಸಂ ದಕ್ಷಿಣತಸ್ತೇಽಪಿ ಸಂವತ್ಸರಾಯುಷಃ .. 9..
 ಪರಚಕ್ಷುಷಿ ಚಾತ್ಮಾನಂ ಯೇ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ಪಾರ್ಥಿವ .
 ಆತ್ಮಭಾಯಾಽಽಕೃತೇಭೂತಂ ತೇಽಪಿ ಸಂವತ್ಸರಾಯುಷಃ .. 10..
 ಅತಿದ್ಯುತಿರತಿಪ್ರಜ್ಞಾ ಅಪ್ರಜ್ಞಾ ಚಾದ್ಯುತಿಸ್ತಥಾ .
 ಪ್ರಕೃತೇರ್ವಿಕ್ರಿಯಾಪತ್ತಿಃ ಷಣ್ಮಾಸಾನ್ಮೃತ್ಯುಲಕ್ಷಣಂ .. 11..
 ದೈವತಾನ್ಯವಜಾನಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಶ್ಚ ವಿರುದ್ಧತೇ .
 ಕೃಷ್ಣಶ್ಯಾವಚ್ಛವಿಭಾಯಃ ಷಣ್ಮಾಸಾನ್ಮೃತ್ಯುಲಕ್ಷಣಂ .. 12..
 ಶೀರ್ಣನಾಭಿ ಯಥಾ ಚಕ್ರಂ ಭಿದ್ರಂ ಸೋಮಂ ಪ್ರಪಶ್ಯತಿ .
 ತಥೈವ ಚ ಸಹಸ್ರಾಂಶುಂ ಸಪ್ತರಾತ್ರೇಣ ಮೃತ್ಯುಭಾಕ್ .. 13..
 ಶವಗಂಧಮುಪಾಘ್ರಾತಿ ಸುರಭಿಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯೋ ನರಃ .
 ದೇವತಾಯತನಸ್ಥಸ್ತು ಷಡ್ರಾತ್ರೇಣ ಸ ಮೃತ್ಯುಭಾಕ್ .. 14..
 ಕರ್ಣನಾಸಾವನಮನಂ ದಂತದೃಷ್ಟಿವಿರಾಗಿತಾ .
 ಸಂಜ್ಞಾಲೋಪೋ ನಿರೂಷ್ಮತ್ಸಂ ಸದ್ಯೋಮೃತ್ಯುನಿದರ್ಶನಂ .. 15..
 ಅಕಸ್ಮಾಚ್ಚ ಸ್ತವೇದ್ಯಸ್ಯ ವಾಮಮಕ್ಷಿ ನರಾಧಿಪ .
 ಮೂರ್ಧತಶ್ಚೋತ್ಪತೇದ್ಧೂಮಃ ಸದ್ಯೋಮೃತ್ಯುನಿದರ್ಶನಂ .. 16..
 ಏತಾವಂತಿ ತ್ವರಿಷ್ಟಾನಿ ವಿದಿತ್ವಾ ಮಾನವೋಽಽತ್ಮವಾನ್ .
 ನಿಶಿ ಚಾಹನಿ ಚಾತ್ಮಾನಂ ಯೋಜಯೇತ್ಪರಮಾತ್ಮನಿ .. 17..
 ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ತತ್ಕಾಲಂ ಯತ್ಕಾಲಂ ಪ್ರತಿ ತದ್ಭವೇತ್ .
 ಅಧಾಸ್ಯ ನೇಷ್ಟಂ ಮರಣಂ ಸ್ಥಾತುಮಿಚ್ಛೇದಿಮಾಂ ಕ್ರಿಯಾಂ .. 18..
 ಸರ್ವಗಂಧಾನ್ ರಸಾಂಶ್ಚೈವ ಧಾರಯೇತ ಸಮಾಹಿತಃ .
 ತಥಾ ಹಿ ಮೃತ್ಯುಂ ಜಯತಿ ತತ್ಪರೇಣಾಂತರಾತ್ಮನಾ .. 19..
 ಸಸಾಂಖ್ಯಧಾರಣಂ ಚೈವ ವಿದಿತ್ವಾ ಮನುಜರ್ಷಭ .
 ಜಯೇಚ್ಚ ಮೃತ್ಯುಂ ಯೋಗೇನ ತತ್ಪರೇಣಾಂತರಾತ್ಮನಾ .. 20..

ಗಚ್ಛೇತ್ಪ್ರಾಪ್ಯಾಕ್ಷಯಂ ಕೃತ್ವ ಮಜನ್ಮ ಶಿವಮವ್ಯಯಂ .
ಶಾಶ್ವತಂ ಸ್ಥಾನಮಚಲಂ ದುಷ್ಟಾಪಮಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ .. 21..
ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಣಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಪರ್ವಣಿ
ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಜನಕಸಂವಾದೇ ಸಪ್ತದಶಾಧಿಕತ್ರಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ .

318/306

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ .
ಅವ್ಯಕ್ತಸ್ಥಂ ಪರಂ ಯತ್ತತ್ಪ್ರಷ್ಟಸ್ತೇಹಂ ನರಾಧಿಪ .
ಪರಂ ಗುಹ್ಯಮಿಮಂ ಪ್ರಶ್ನಂ ಶೃಣುಷ್ವಾವಹಿತೋ ನೃಪ .. 1..
ಯಥಾರ್ಷೇಣೇಹ ವಿಧಿನಾ ಚರತಾವಮತೇನ ಹ .
ಮಯಾದಿತ್ಯಾದವಾಪ್ತಾನಿ ಯಜೂಂಷಿ ಮಿಥಿಲಾಧಿಪ .. 2..
ಮಹತಾ ತಪಸಾ ದೇವಸ್ತಪಿಷ್ಠಃ ಸೇವಿತೋ ಮಯಾ .
ಪ್ರೀತೇನ ಚಾಹಂ ವಿಭುನಾ ಸೂರ್ಯೇಣೋಕ್ತಸ್ತದಾನಘ .. 3..
ವರಂ ವೃಣೇಷ್ವ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ಯದಿಷ್ಟಂ ತೇ ಸುದುರ್ಲಭಂ .
ತತ್ತೇ ದಾನ್ಯಾಮಿ ಪ್ರೀತಾತ್ಮಾ ಮತ್ಪ್ರಸಾದೋ ಹಿ ದುರ್ಲಭಃ .. 4..
ತತಃ ಪುನಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ಮಯೋಕ್ತಸ್ತಪತಾಂ ವರಃ .
ಯಜೂಂಷಿ ನೋಪಯುಕ್ತಾನಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಿಚ್ಛಾಮಿ ವೇದಿತುಂ .. 5..
ತತೋ ಮಾಂ ಭಗವಾನಾಹ ವಿತರಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ದ್ವಿಜ .
ಸರಸ್ವತೀಹ ವಾಗ್ಗೂತಾ ಶರೀರಂ ತೇ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತಿ .. 6..
ತತೋ ಮಾಮಾಹ ಭಗವಾನಾಸ್ಯಂ ಸ್ವಂ ವಿವೃತಂ ಕುರು .
ವಿವೃತಂ ಚ ತತೋ ಮೇಽಸ್ಯಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ಚ ಸರಸ್ವತೀ .. 7..
ತತೋ ವಿದಹ್ಯಮಾನೋಹಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಮ್ಭಸ್ತದಾನಘ .
ಅವಿಜ್ಞಾನಾದಮರ್ಷಾಚ್ಚ ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ .. 8..
ತತೋ ವಿದಹ್ಯಮಾನಂ ಮಾಮುವಾಚ ಭಗವಾನ್ ರವಿಃ .
ಮುಹೂರ್ತಂ ಸಹ್ಯತಾಂ ದಾಹಸ್ತತಃ ಶೀತೀಭವಿಷ್ಯಸಿ .. 9..
ಶೀತೀಭೂತಂ ಚ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಗವಾನಾಹ ಭಾಸ್ಕರಃ .
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸ್ಯತಿ ತೇ ವೇದಃ ಸೋತ್ತರಃ ಸಖಿಲೋ ದ್ವಿಜ .. 10..
ಕೃತ್ವಂ ಶತಪಥಂ ಚೈವ ಪ್ರಣೇಷ್ಯಸಿ ದ್ವಿಜರ್ಷಭ .
ತಸ್ಯಾಂತೇ ಚಾಪುನರ್ಭಾವೇ ಬುದ್ಧಿಸ್ತವ ಭವಿಷ್ಯತಿ .. 11..
ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇ ಚ ಯದಿಷ್ಟಂ ತತ್ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗೇಪ್ಪಿತಂ ಪದಂ .
ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ ಭಗವಾನಸ್ತಮೇವಾಭ್ಯವರ್ತತ .. 12..

ತತೋಽನುವ್ಯಾಹೃತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗತೇ ದೇವೇ ವಿಭಾವಸೌ .
 ಗೃಹಮಾಗತ್ಯ ಸಂಹೃಷ್ಟೋಽಚಿಂತಯಂ ವೈ ಸರಸ್ವತೀಂ .. 13..
 ತತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಾತಿಶುಭಾ ಸ್ವರವ್ಯಂಜನಭೂಷಿತಾ .
 ಓಂಕಾರಮಾದಿತಃ ಕೃತ್ವಾ ಮಮ ದೇವೀ ಸರಸ್ವತೀ .. 14..
 ತತೋಽಹಮಘ್ಯಂ ವಿಧಿವತ್ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನೃವೇದಯಂ .
 ತಪತಾಂ ಚ ವರಿಷ್ಠಾಯ ನಿಷಣ್ಣಸ್ತತ್ತರಾಯಣಃ .. 15..
 ತತಃ ಶತಪಥಂ ಕೃತ್ವಂ ಸಹರಸ್ಯಂ ಸಸಂಗ್ರಹಂ .
 ಚಕ್ರೇ ಸಪರಿಶೇಷಂ ಚ ಹರ್ಷೇಣ ಪರಮೇಣ ಹ .. 16..
 ಕೃತ್ವಾ ಚಾಧ್ಯಯನಂ ತೇಷಾಂ ಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಶತಮುತ್ತಮಂ .
 ವಿಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಸಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಮಾತುಲಲ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ .. 17..
 ತತಃ ಸಶಿಷ್ಯೇಣ ಮಯಾ ಸೂರ್ಯೇಣೇವ ಗಭಸ್ತಿಭಿಃ .
 ವ್ಯಾಪ್ತೋ ಯಜ್ಞೋ ಮಹಾರಾಜ ಪಿತುಸ್ತವ ಮಹಾತ್ಮನಃ .. 18..
 ಮಿಷತೋ ದೇವಲಸ್ಯಾಪಿ ತತೋಽರ್ಧಂ ಹೃತವಾನಹಂ .
 ಸ್ವವೇದದಕ್ಷಿಣಾಯಾಥ ವಿಮದೇ ಮೇ ಮಾತುಲೇನ ಹ .. 19..
 ಸುಮಂತುನಾಥ ಪೈಲೇನ ತಥ ಜೈಮಿನಿನಾ ಚ ವೈ .
 ಪಿತ್ರಾ ತೇ ಮುನಿಭಿಶ್ಚೈವ ತತೋಽಹಮನುಮಾನಿತಃ .. 20..
 ದಶ ಪಂಚ ಚ ಪ್ರಾಪ್ತಾನಿ ಯಜೂಂಷ್ಯರ್ಕಾನ್ಮಯಾನಘ .
 ತಥೈವ ಲೋಮಹರ್ಷಾಚ್ಚ ಪುರಾಣಮವಧಾರಿತಂ .. 21..
 ಬೀಜಮೇತತ್ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ದೇವೀಂ ಚೈವ ಸರಸ್ವತೀಂ .
 ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಚಾನುಭಾವೇನ ಪ್ರವೃತ್ತೋಽಹಂ ನರಾಧಿಪ .. 22..
 ಕರ್ತುಂ ಶತಪಥಂ ವೇದಮಪೂರ್ವಂ ಕಾರಿತಂ ಚ ಮೇ .
 ಯಥಾಭಿಲಸಿತಂ ಮಾರ್ಗಂ ತಥಾ ತಚ್ಚೋಪಪಾದಿತಂ .. 23..
 ಶಿಷ್ಯಾಣಾಮಖಿಲಂ ಕೃತ್ವ ಮನುಜ್ಞಾತಂ ಸಸಂಗ್ರಹಂ .
 ಸರ್ವೇ ಚ ಶಿಷ್ಯಾಃ ಶುಚಯೋ ಗತಾಃ ಪರಮಹರ್ಷಿತಾಃ .. 24..
 ಶಾಖಾಃ ಪಂಚದಶೇಮಾಸ್ತು ವಿದ್ಯಾ ಭಾಸ್ಕರದರ್ಶಿತಾಃ .
 ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಯಥಾಕಾಮಂ ವೇದ್ಯಂ ತದನುಚಿಂತಯಂ .. 25..
 ಕಿಮತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಮೃತಂ ಕಿಂ ಚ ವೇದ್ಯಮನುತ್ತಮಂ .
 ಚಿಂತಯೇ ತತ್ರ ಚಾಗತ್ಯ ಗಂಧರ್ವೋ ಮಾಮಪ್ಯಚ್ಚತ .. 26..
 ವಿಶ್ವಾವಸುಸ್ತತೋ ರಾಜನ್ವೇದಾಂತಜ್ಞಾನಕೋವಿದಃ .
 ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಕಾನ್ಪಶ್ಚಾನ್ವಿಷ್ಟಾ ವೇದಸ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವ .
 ಪಂಚವಿಂಶತಿಮಂ ಪ್ರಶ್ನಂ ಪಪ್ರಚ್ಛಾನ್ವೀಕ್ಷಿಕೀಂ ತಥಾ .. 27..
 ವಿಶ್ವಾವಿಶ್ವಂ ತಥಾಶ್ವಾಶ್ವಂ ಮಿತ್ರಂ ವರುಣಮೇವ ಚ .

ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞೇಯಂ ತಥಾಜ್ಞೋ ಜ್ಞಃ ಕಸ್ತಪಾ ಅಪತಾ ತಥಾ .
 ಸೂರ್ಯಾದಃ ಸೂರ್ಯ ಇತಿ ಚ ವಿದ್ಯಾವಿದ್ಯೇ ತಥೈವ ಚ .. 28..
 ವೇದ್ಯಾವೇದ್ಯಂ ತಥಾ ರಾಜನ್ನಚಲಂ ಚಲಮೇವ ಚ .
 ಅಪೂರ್ವಮಕ್ಷಯಂ ಕ್ಷಯ್ಯಮೇತತ್ಪಶ್ನಮನುತ್ತಮಂ .. 29..
 ಅಥೋಕ್ತಶ್ಚ ಮಯಾ ರಾಜನ್ ರಾಜಾ ಗಂಧರ್ವಸತ್ತಮಃ .
 ಪೃಷ್ಠವಾನನುಪೂರ್ವೇಣ ಪ್ರಶ್ನಮುತ್ತಮಮರ್ಥವತ್ .. 30..
 ಮುಹೂರ್ತಂ ಮೃಷ್ಯತಾಂ ತಾವದ್ಯಾವದೇನಂ ವಿಚಿಂತಯೇ .
 ಬಾಢಮಿತ್ಯೇವ ಕೃತ್ವಾ ಸ ತೂಷ್ಟೀಂ ಗಂಧರ್ವ ಆಸ್ಥಿತಃ .. 31..
 ತತೋಽನ್ವಚಿಂತಯಮಹಂ ಭೂಯೋ ದೇವೀಂ ಸರಸ್ವತೀಂ .
 ಮನಸಾ ಸ ಚ ಮೇ ಪ್ರಶ್ನೋ ದಧ್ನೋ ಘೃತಮಿವೋದ್ಧೃತಂ .. 32..
 ತತ್ರೋಪನಿಷದಂ ಚೈವ ಪರಿಶೇಷಂ ಚ ಪಾರ್ಥಿವ .
 ಮಘ್ನಾಮಿ ಮನಸಾ ತಾತ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಾನ್ವೀಕ್ಷಿಕೀಂ ಪರಾಂ .. 33..
 ಚತುರ್ಥಿ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ವಿದ್ಯೈಷಾ ಸಾಂಪರಾಯಿಕೇ .
 ಉದೀರಿತಾ ಮಯಾ ತುಭ್ಯಂ ಪಂಚವಿಂಶೇಽಧಿ ಧಿಷ್ಠಿತಾ .. 34..
 ಅಥೋಕ್ತಸ್ತು ಮಯಾ ರಾಜನ್ ರಾಜಾ ವಿಶ್ವಾವಸುಸ್ತದಾ .
 ಶ್ರೂಯತಾಂ ಯದ್ಭವಾನಸ್ಮಾನ್ಪಶ್ನಂ ಸಂಪೃಷ್ಠವಾನಿಹ .. 35..
 ವಿಶ್ವಾವಿಶ್ವೇತಿ ಯದಿದಂ ಗಂಧರ್ವೇಂದ್ರಾನುಪೃಚ್ಛಸಿ .
 ವಿಶ್ವಾವ್ಯಕ್ತಂ ಪರಂ ವಿದ್ಯಾದ್ಭೂತಭವ್ಯಭಯಂಕರಂ .. 36..
 ತ್ರಿಗುಣಂ ಗುಣಕರ್ತೃತ್ವಾದವಿಶ್ವೋ ನಿಷ್ಕಲಸ್ತಥಾ .
 ಅಶ್ವಸ್ತಥೈವ ಮಿಥುನಮೇವಮೇವಾನುದೃಶ್ಯತೇ .. 37..
 ಅವ್ಯಕ್ತಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಪುರುಷೇತಿ ಚ ನಿಗುಣಂ .
 ತಥೈವ ಮಿತ್ರಂ ಪುರುಷಂ ವರುಣಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ತಥಾ .. 38..
 ಜ್ಞಾನಂ ತು ಪ್ರಕೃತಿಂ ಪ್ರಾಹುರ್ಜ್ಞೇಯಂ ನಿಷ್ಕಲಮೇವ ಚ .
 ಅಜ್ಞಶ್ಚ ಜ್ಞಶ್ಚ ಪುರುಷಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನಿಷ್ಕಲ ಉಚ್ಯತೇ .. 39..
 ಕಸ್ತಪಾ ಅತಪಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಕೋಽಸೌ ಪುರುಷ ಉಚ್ಯತೇ .
 ತಪಾಃ ಪ್ರಕೃತಿರಿತ್ಯಾಹುರತಪಾ ನಿಷ್ಕಲಃ ಸ್ಮೃತಃ .. 40..
 ತಥೈವಾವೇದ್ಯಮವ್ಯಕ್ತಂ ವೇದ್ಯಃ ಪುರುಷ ಉಚ್ಯತೇ .
 ಚಲಾಚಲಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತ್ವಯಾ ತದಪಿ ಮೇ ಶೃಣು .. 41..
 ಚಲಾಂ ತು ಪ್ರಕೃತಿಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಕಾರಣಂ ಕ್ಷೇಪನರ್ಗಯೋಃ .
 ಅಕ್ಷೇಪನರ್ಗಯೋಃ ಕರ್ತಾ ನಿಶ್ಚಲಃ ಪುರುಷಃ ಸ್ಮೃತಃ .. 42..
 ಅಜಾವುಭಾವಪ್ರಜೌ ಚ ಅಕ್ಷಯೌ ಚಾಪ್ಯುಭಾವಪಿ .
 ಅಜೌ ನಿತ್ಯಾವುಭೌ ಪ್ರಾಹುರಧ್ಯಾತ್ಮಗತಿನಿಶ್ಚಯಾಃ .. 43..

ಅಕ್ಷಯತ್ವಾತ್ಪ್ರಜನನೇ ಅಜಮತ್ರಾಹುರವ್ಯಯಂ .
 ಅಕ್ಷಯಂ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಾಹುಃ ಕ್ಷಯೋ ಹ್ಯಸ್ಯ ನ ವಿದ್ಯತೇ .. 44..
 ಗುಣಕ್ಷಯತ್ವಾತ್ಪ್ರಕೃತಿಃ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಕ್ಷಯಂ ಬುಧಾಃ .
 ಏಷಾ ತೇಽಽನ್ವೀಕ್ಷಿತೇ ವಿದ್ಯಾ ಚತುರ್ಥೇ ಸಾಂಪರಾಯಿಕೇ .. 45..
 ವಿದ್ಯೋಪೇತಂ ಧನಂ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮಣಾ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಣಿ .
 ಏಕಾಂತದರ್ಶನಾ ವೇದಾಃ ಸರ್ವೇ ವಿಶ್ವಾವಸೋ ಸ್ಮೃತಾಃ .. 46..
 ಜಾಯಂತೇ ಚ ಮ್ರಿಯಂತೇ ಚ ಯಸ್ಮಿನ್ನೇತೇ ಯತಶ್ಚ್ಛೃತಾಃ .
 ವೇದಾರ್ಥಂ ಯೇ ನ ಜಾನಂತಿ ವೇದ್ಯಂ ಗಂಧರ್ವಸತ್ತಮ .. 47..
 ಸಾಂಗೋಪಾಂಗಾನಪಿ ಯದಿ ಪಂಚ ವೇದಾನಧೀಯತೇ .
 ವೇದವೇದ್ಯಂ ನ ಜಾನೀತೇ ವೇದಭಾರವಹೋ ಹಿ ಸಃ .. 48..
 ಯೋ ಘೃತಾರ್ಥೇ ಖರೀಕ್ಷೀರಂ ಮಥೇದ್ಧಂಧರ್ವಸತ್ತಮ .
 ವಿಷ್ಣಾಂ ತತ್ರಾನುಪಶ್ಯೇತ ನ ಮಂಡಂ ನಾಪಿ ವಾ ಘೃತಂ .. 49..
 ತಥಾ ವೇದ್ಯಮವೇದ್ಯಂ ಚ ವೇದವಿದ್ಯೋ ನ ವಿಂದತಿ .
 ಸ ಕೇವಲಂ ಮೂಢಮತಿರ್ಜ್ಞಾನಭಾರವಹಃ ಸ್ಮೃತಃ .. 50..
 ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾ ನಿತ್ಯಮೇವೈತೌ ತತ್ಪರೇಣಾಂತರಾತ್ಮನಾ .
 ಯಥಾಸ್ಯ ಜನ್ಮನಿಧನೇ ನ ಭವೇತಾಂ ಪುನಃ ಪುನಃ .. 51..
 ಅಜಸ್ರಂ ಜನ್ಮನಿಧನಂ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ತ್ರಯೀಮಿಮಾಂ .
 ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಕ್ಷಯಮಿಹ ಅಕ್ಷಯಂ ಧರ್ಮಮಾಸ್ಥಿತಃ .. 52..
 ಯದಾ ತು ಪಶ್ಯತೇಽತ್ಯಂತಮಹನ್ಯಹನಿ ಕಾಶ್ಯಪ .
 ತದಾ ಸ ಕೇವಲೀಭೂತಃ ಷಡ್ವಿಂಶಮನುಪಶ್ಯತಿ .. 53..
 ಅನ್ಯಶ್ಚ ಶಶ್ವದವ್ಯಕ್ತಸ್ತಥಾನ್ಯಃ ಪಂಚವಿಂಶಕಃ .
 ತಸ್ಯ ದ್ವಾವನುಪಶ್ಯೇತ ತಮೇಕಮಿತಿ ಸಾಧವಃ .. 54..
 ತೇನೈತನ್ನಾಭಿಜಾನಂತಿ ಪಂಚವಿಂಶಕಮಚ್ಯುತಂ .
 ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಭಯಾದ್ಯೋಗಾಃ ಸಾಂಖ್ಯಾಶ್ಚ ಪರಮೈಷಿಣಃ .. 55..
 ವಿಶ್ವಾವಸುರುವಾಚ .
 ಪಂಚವಿಂಶಂ ಯದೇತತ್ತೇ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸತ್ತಮ .
 ತಥಾ ತನ್ನ ತಥಾ ವೇತಿ ತದ್ಭವಾನ್ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ .. 56..
 ಜೈಗೀಷವ್ಯಸ್ಯಾಸಿತಸ್ಯ ದೇವಲಸ್ಯ ಚ ಮೇ ಶ್ರುತಂ .
 ಪರಾಶರಸ್ಯ ವಿಪ್ರರ್ಷೇರ್ವಾರ್ಷಗಣ್ಯಸ್ಯ ಧೀಮತಃ .. 57..
 ಭಿಕ್ಷೋಃ ಪಂಚಶಿಖಸ್ಯಾಥ ಕಪಿಲಸ್ಯ ಶುಕಸ್ಯ ಚ .
 ಗೌತಮಸ್ಯಾಷ್ಟಿಷೇಣಸ್ಯ ಗರ್ಗಸ್ಯ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ .. 58..
 ನಾರದಸ್ಯಾಸುರೇಶ್ಚೈವ ಪುಲಸ್ತ್ಯಸ್ಯ ಚ ಧೀಮತಃ .

ಸನತ್ಕುಮಾರಸ್ಯ ತತಃ ಶುಕ್ರಸ್ಯ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ .. 59..
 ಕಶ್ಯಪಸ್ಯ ಪಿತುಶ್ಚೈವ ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಯಾ ಶ್ರುತಂ .
 ತದನಂತರಂ ಚ ರುದ್ರಸ್ಯ ವಿಶ್ವರೂಪಸ್ಯ ಧೀಮತಃ .. 60..
 ದೈವತೇಭ್ಯಃ ಪಿತೃಭ್ಯಶ್ಚ ದೈತ್ಯೇಭ್ಯಶ್ಚ ತತಸ್ತತಃ .
 ಪ್ರಾಪ್ತಮೇತನ್ಮಯಾ ಕೃತ್ಸ್ಮಂ ವೇದ್ಯಂ ನಿತ್ಯಂ ವದಂತ್ಯುತ .. 61..
 ತಸ್ಮಾತ್ತದ್ವೈ ಭವದ್ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ .
 ಭವಾನ್ಪಬರ್ಹಃ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಗಲ್ಬಶ್ಚಾತಿಬುದ್ಧಿಮಾನ್ .. 62..
 ನ ತವಾವಿದಿತಂ ಕಿಂ ಚಿದ್ಭವಾಂಚ್ಛುತಿನಿಧಿಃ ಸ್ಮೃತಃ .
 ಕಥ್ಯತೇ ದೇವಲೋಕೇ ಚ ಪಿತೃಲೋಕೇ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ .. 63..
 ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಗತಾಶ್ಚೈವ ಕಥಯಂತಿ ಮಹರ್ಷಯಃ .
 ಪತಿಶ್ಚ ತಪತಾಂ ಶಶ್ವದಾದಿತ್ಯಸ್ತವ ಭಾಷತೇ .. 64..
 ಸಾಂಖ್ಯಜ್ಞಾನಂ ತ್ವಯಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನವಾಪ್ತಂ ಕೃತ್ಸ್ಮಂ ಮೇವ ಚ .
 ತಥೈವ ಯೋಗಜ್ಞಾನಂ ಚ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ವಿಶೇಷತಃ .. 65..
 ನೀಸಂದಿಗ್ಧಂ ಪ್ರಬುದ್ಧಸ್ತ್ವಂ ಬುದ್ಧ್ಯಮಾನಶ್ಚರಾಚರಂ .
 ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತಜ್ಞಾನ್ಮನಂ ಘೃತಂ ಮಂಡಮಯಂ ಯಥಾ .. 66..
 ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ .
 ಕೃತ್ಸ್ಮ ಧಾರಿಣಮೇವ ತ್ವಾಂ ಮನ್ಯೇ ಗಂಧರ್ವಸತ್ತಮ .
 ಜಿಜ್ಞಾಸಸಿ ಚ ಮಾಂ ರಾಜಂಸ್ತನ್ನಿಬೋಧ ಯಥಾಶ್ರುತಂ .. 67..
 ಅಬುದ್ಧ್ಯಮಾನಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಬುದ್ಧ್ಯತೇ ಪಂಚವಿಂಶಕಃ .
 ನ ತು ಬುದ್ಧ್ಯತಿ ಗಂಧರ್ವ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಪಂಚವಿಂಶಕಂ .. 68..
 ಅನೇನಾಪ್ರತಿಬೋಧೇನ ಪ್ರಧಾನಂ ಪ್ರವದಂತಿ ತಂ .
 ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗಾಶ್ಚ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾ ಯಥಾ ಶ್ರುತಿನಿದರ್ಶನಾತ್ .. 69..
 ಪಶ್ಯಂಸ್ತಥೈವಾಪಶ್ಯಂಶ್ಚ ಪಶ್ಯತ್ಸ್ಯನ್ಯಸ್ತಧಾನಘ .
 ಷಡ್ವಿಂಶಃ ಪಂಚವಿಂಶಂ ಚ ಚತುರ್ವಿಂಶಂ ಚ ಪಶ್ಯತಿ .
 ನ ತು ಪಶ್ಯತಿ ಪಶ್ಯಂಸ್ತು ಯಶ್ಚೈನಮನುಪಶ್ಯತಿ .. 70..
 ಪಂಚವಿಂಶೋಽಭಿಮನ್ಯೇತ ನಾನ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ಪರಮೋ ಮಮ .
 ನ ಚತುರ್ವಿಂಶಕೋಽಗ್ರಾಹ್ಯೋ ಮನುಜೈರ್ಜ್ಞಾನದರ್ಶಿಭಿಃ .. 71..
 ಮತ್ಸ್ಯೇವೋದಕಮನ್ವೇತಿ ಪ್ರವರ್ತತಿ ಪ್ರವರ್ತನಾತ್ .
 ಯಥೈವ ಬುದ್ಧ್ಯತೇ ಮತ್ಸ್ಯಸ್ತಥೈಷೋಽಪ್ಯನುಬುದ್ಧ್ಯತೇ .
 ಸನ್ನೇಹಃ ಸಹ ವಾಸಾಚ್ಚ ಸಾಭಿಮಾನಶ್ಚ ನಿತ್ಯಶಃ .. 72..
 ಸ ನಿಮಜ್ಜತಿ ಕಾಲಸ್ಯ ಯದೈಕತ್ವಂ ನ ಬುದ್ಧ್ಯತೇ .

ಉನ್ನಜ್ಜತಿ ಹಿ ಕಾಲಸ್ಯ ಮಮತ್ವೇನಾಭಿಸಂವೃತಃ .. 73..
 ಯದಾ ತು ಮನ್ಯತೇನೋಹಮನ್ಯ ಏಷ ಇತಿ ದ್ವಿಜಃ .
 ತದಾ ಸ ಕೇವಲೀಭೂತಃ ಷಡ್ವಿಂಶಮನುಪಶ್ಯತಿ .. 74..
 ಅನ್ಯಶ್ಚ ರಾಜನ್ನವರಸ್ತಥಾನ್ಯಃ ಪಂಚವಿಂಶಕಃ .
 ತತ್ಸ್ಮತ್ಪಾದನುಪಶ್ಯಂತಿ ಏಕ ಏವೇತಿ ಸಾಧವಃ .. 75..
 ತೇನೈತನ್ನಾಭಿನಂದಂತಿ ಪಂಚವಿಂಶಕಮಚ್ಯುತಂ .
 ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಭಯಾದ್ವೀತಾ ಯೋಗಾಃ ಸಾಂಖ್ಯಾಶ್ಚ ಕಾಶ್ಯಪ .
 ಷಡ್ವಿಂಶಮನುಪಶ್ಯಂತಿ ಶುಚಯಸ್ತತ್ಪರಾಯಣಾಃ .. 76..
 ಯದಾ ಸ ಕೇವಲೀಭೂತಃ ಷಡ್ವಿಂಶಮನುಪಶ್ಯತಿ .
 ತದಾ ಸ ಸರ್ವವಿದ್ವಿದ್ವಾನ್ನ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ವಿಂದತಿ .. 77..
 ಏವಮಪ್ರತಿಬುದ್ಧಶ್ಚ ಬುದ್ಧಮಾನಶ್ಚ ತೇನಘ .
 ಬುದ್ಧಶ್ಲೋಕೋ ಯಥಾತತ್ತ್ವಂ ಮಯಾ ಶ್ರುತಿನಿದರ್ಶನಾತ್ .. 78..
 ಪಶ್ಯಾಪಶ್ಯಂ ಯೋನುಪಶ್ಯೇತ್ಕ್ಲೇಮಂ ತತ್ತ್ವಂ ಚ ಕಾಶ್ಯಪ .
 ಕೇವಲಾಕೇವಲಂ ಚಾದ್ಯಂ ಪಂಚವಿಂಶಾತ್ಪರಂ ಚ ಯತ್ .. 79..
 ವಿಶ್ವಾವಸುರುವಾಚ .
 ತಥ್ಯಂ ಶುಭಂ ಚೈತದುಕ್ತಂ ತ್ವಯಾ ಭೋಃ
 ಸಮ್ಯಕ್ಕ್ಲೇಮ್ಯಂ ದೇವತಾದ್ಯಂ ಯಥಾವತ್ .
 ಸ್ವಸ್ತಕ್ಷಯಂ ಭವತಶ್ಚಾಸ್ತು ನಿತ್ಯಂ
 ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸದಾ ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತಂ ನಮಸ್ತೇ .. 80..
 ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ .
 ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸಂಪ್ರಯಾತೋ ದಿವಂ ಸ
 ವಿಭ್ರಾಜಸ್ತ್ವೈ ಶ್ರೀಮತಾ ದರ್ಶನೇನ .
 ತುಷ್ಟಶ್ಚ ತುಷ್ಟ್ಯಾ ಪರಯಾಭಿನಂದ್ಯ
 ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಮಮ ಕೃತ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮಾ .. 81..
 ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ಖೇಚರಾಣಾಂ ಕ್ಷಿತೌ ಚ
 ಯೇ ಚಾಧಸ್ತಾತ್ಸಂವಸಂತೇ ನರೇಂದ್ರ .
 ತತ್ರೈವ ತದ್ಧರ್ಶನಂ ದರ್ಶಯಸ್ವೈ
 ಸಮ್ಯಕ್ಕ್ಲೇಮ್ಯಂ ಯೇ ಪಥಂ ಸಂಶ್ರಿತಾ ವೈ .. 82..
 ಸಾಂಖ್ಯಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಾಂಖ್ಯಧರ್ಮೇ ರತಾಶ್ ಚ
 ತದ್ವದ್ಯೋಗಾ ಯೋಗಧರ್ಮೇ ರತಾಶ್ಚ .
 ಯೇ ಚಾಪ್ಯನ್ಯೇ ಮೋಕ್ಷಕಾಮಾ ಮನುಷ್ಯಾ-

ಸ್ತೇಷಾಮೇತದ್ಧರ್ಶನಂ ಂಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಂ .. 83..
 ಜ್ಞಾನಾನೋಕ್ಷೋ ಜಾಯತೇ ಪೂರುಷಾಣಾಂ
 ನಾಸ್ಯಜ್ಞಾನಾದೇವಮಾಹುರ್ನರೇಂದ್ರ .
 ತಸ್ಮಾಜ್ಞಾನಂ ತತ್ತ್ವತೋಽನ್ವೇಷಿತವ್ಯಂ
 ಯೇನಾತ್ಮಾನಂ ಮೋಕ್ಷಯೇಜ್ಜನ್ಮಮೃತ್ಯೋಃ .. 84..
 ಪ್ರಾಪ್ಯ ಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತ್ಕೃತ್ರಿಯಾದ್ವಾ
 ವೈಶ್ಯಾಚ್ಛೂದ್ರಾದಪಿ ನೀಚಾದಭೀಕ್ಷಣಂ .
 ಶ್ರದ್ಧಾತವ್ಯಂ ಶ್ರದ್ಧಧಾನೇನ ನಿತ್ಯಂ
 ನ ಶ್ರದ್ಧಿನಂ ಜನ್ಮಮೃತ್ಯು ವಿಶೇತಾಂ .. 85..
 ಸರ್ವೇ ವರ್ಣಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಶ್ಚ
 ಸರ್ವೇ ನಿತ್ಯಂ ವ್ಯಾಹರಂತೇ ಚ ಬ್ರಹ್ಮ .
 ತತ್ತ್ವಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಬುದ್ಧ್ಯಾ ಬ್ರವೀಮಿ
 ಸರ್ವಂ ವಿಶ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಚೈತತ್ಸಮಸ್ತಂ .. 86..
 ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಯತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸಂಪ್ರಸೂತಾ
 ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ವೈ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಃ ಸಂಪ್ರಸೂತಾಃ .
 ನಾಭ್ಯಾಂ ವೈಶ್ಯಾಃ ಪಾದತಶ್ಚಾಪಿ ಶೂದ್ರಾಃ
 ಸರ್ವೇ ವರ್ಣಾ ನಾನ್ಯಥಾ ವೇದಿತವ್ಯಾಃ .. 87..
 ಅಜ್ಞಾನತಃ ಕರ್ಮ ಯೋನಿಂ ಭಜಂತೇ
 ತಾಂ ತಾಂ ರಾಜಂಸ್ತೇ ಯಥಾ ಯಾಂತ್ಯಭಾವಂ .
 ತಥಾ ವರ್ಣಾ ಜ್ಞಾನಹೀನಾಃ ಪತಂತೇ
 ಘೋರಾದಜ್ಞಾನಾತ್ಪ್ರಾಕೃತಂ ಯೋನಿಜಾಲಂ .. 88..
 ತಸ್ಮಾಜ್ಞಾನಂ ಸರ್ವತೋ ಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಂ
 ಸರ್ವತ್ರಸ್ಥಂ ಚೈತದುಕ್ತಂ ಮಯಾ ತೇ .
 ತಸ್ಥೌ ಬ್ರಹ್ಮಾ ತಸ್ಥಿವಾಂಶ್ಚಾಪರೋ ಯ-
 ಸ್ತಸ್ಮೈ ನಿತ್ಯಂ ಮೋಕ್ಷಮಾಹುರ್ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಾಃ .. 89..
 ಯತ್ತೇ ಪೃಷ್ಟಂ ತನ್ಮಯಾ ಚೋಪದಿಷ್ಟಂ
 ಯಾಥಾತಥ್ಯಂ ತದ್ವಿಶೋಕೋ ಭವಸ್ವ .
 ರಾಜನ್ ಗಚ್ಛಸ್ವೈತದರ್ಥಸ್ಯ ಪಾರಂ
 ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽಸ್ತ್ವತ್ರ ನಿತ್ಯಂ .. 90..
 ಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ .
 ಸ ಏವಮನುಶಾಸ್ತಸ್ತು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯೇನ ಧೀಮತಾ .

ಪ್ರೀತಿಮಾನಭವದ್ರಾಜಾ ಮಿಥಿಲಾಧಿಪತಿಸ್ತದಾ .. 91..
 ಗತೇ ಮುನಿವರೇ ತಸ್ಮಿನ್ಮತೇ ಚಾಪಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇ .
 ದೈವರಾತಿನರಪತಿರಾಸೀನಸ್ತತ್ರ ಮೋಕ್ಷವಿತ್ .. 92..
 ಗೋಕೋಟಿಂ ಸ್ಪರ್ಶಯಾಮಾಸ ಹಿರಣ್ಯಸ್ಯ ತಥೈವ ಚ .
 ರತ್ನಾಂಜಲಿಮಥೈಕಂ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದದೌ ತದಾ .. 93..
 ವಿದೇಹರಾಜ್ಯಂ ಚ ತಥಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಸುತಸ್ಯ ವೈ .
 ಯತಿಧರ್ಮಮುಪಾಸಂಶ್ಚಾಪ್ಯವಸನ್ನಿಧಿಲಾಧಿಪಃ .. 94..
 ಸಾಂಖ್ಯಜ್ಞಾನಮಧೀಯಾನೋ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚ ಕೃತ್ವ ಶಃ .
 ಧರ್ಮಾಧರ್ಮೌ ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಕೃತಂ ಪರಿಗರ್ಹಯನ್ .. 95..
 ಅನಂತಮಿತಿ ಕೃತ್ವಾ ಸ ನಿತ್ಯಂ ಕೇವಲಮೇವ ಚ .
 ಧರ್ಮಾಧರ್ಮೌ ಪುಣ್ಯಪಾಪೇ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯೇ ತಥೈವ ಚ .. 96..
 ಜನ್ಮಮೃತ್ಯು ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಕೃತಂ ತದಚಿಂತಯತ್ .
 ಬ್ರಹ್ಮಾವ್ಯಕ್ತಸ್ಯ ಕರ್ಮದಮಿತಿ ನಿತ್ಯಂ ನರಾಧಿಪ .. 97..
 ಪಶ್ಯಂತಿ ಯೋಗಾಃ ಸಾಂಖ್ಯಾಶ್ಚ ಸ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕೃತಲಕ್ಷಣಾಃ .
 ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟವಿಯುಕ್ತಂ ಹಿ ತಸೌ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಾತ್ಪರಂ .
 ನಿತ್ಯಂ ತಮಾಹುವಿದ್ವಾಂಸಃ ಶುಚಿಸ್ತಸ್ಮಾಚ್ಛುಚಿರ್ಭವ .. 98..
 ದೀಯತೇ ಯಚ್ಚ ಲಭತೇ ದತ್ತಂ ಯಚ್ಚಾನುಮನ್ಯತೇ .
 ದದಾತಿ ಚ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಯಚ್ಚ ಹ .
 ದದಾತ್ಯವ್ಯಕ್ತಮೇವೈತತ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ತಚ್ಚ ವೈ .. 99..
 ಆತ್ಮಾ ಹೈವಾತ್ಮನೋ ಹೈಕಃ ಕೋಽನ್ಯಸ್ತ್ವತ್ತೋಽಧಿಕೋ ಭವೇತ್ .
 ಏವಂ ಮನ್ಯಸ್ವ ಸತತಮನ್ಯಥಾ ಮಾ ವಿಚಿಂತಯ .. 100..
 ಯಸ್ಯಾವ್ಯಕ್ತಂ ನ ವಿದಿತಂ ಸಗುಣಂ ನಿರ್ಗುಣಂ ಪುನಃ .
 ತೇನ ತೀರ್ಥಾನಿ ಯಜ್ಞಾಶ್ಚ ಸೇವಿತವ್ಯಾವಿಪಶ್ಚಿತಾ .. 101..
 ನ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೈಸ್ತಪೋಭಿರ್ವಾ ಯಜ್ಞೈರ್ವಾ ಕುರುನಂದನ .
 ಲಭತೇಽವ್ಯಕ್ತಸಂಸ್ಥಾನಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾವ್ಯಕ್ತಂ ಮಹೀಪತೇ .. 102..
 ತಥೈವ ಮಹತಃ ಸ್ಥಾನಮಾಹಂಕಾರಿಕಮೇವ ಚ .
 ಅಹಂಕಾರಾತ್ಪರಂ ಚಾಪಿ ಸ್ಥಾನಾನಿ ಸಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ .. 103..
 ಯೇ ತ್ವವ್ಯಕ್ತಾತ್ಪರಂ ನಿತ್ಯಂ ಜಾನತೇ ಶಾಸ್ತ್ರತತ್ಪರಾಃ .
 ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುವಿಯುಕ್ತಂ ಚ ವಿಯುಕ್ತಂ ಸದಸಚ್ಚ ಯತ್ .. 104..
 ಏತನ್ಮಯಾಽಽಪ್ತಂ ಜನಕಾತ್ಪುರಸ್ತಾತ್
 ತೇನಾಪಿ ಚಾಪ್ತಂ ನೃಪ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಾತ್ .
 ಜ್ಞಾನಂ ವಿಶಿಷ್ಟಂ ನ ತಥಾ ಹಿ ಯಜ್ಞಾ

ಜ್ಞಾನೇನ ದುರ್ಗಂ ತರತೇ ನ ಯಜ್ಞೈಃ .. 105..

ದುರ್ಗಂ ಜನ್ಮ ನಿಧನಂ ಚಾಪಿ ರಾಜನ್

ನ ಭೂತಿಕಂ ಜ್ಞಾನವಿದೋ ವದಂತಿ .

ಯಜ್ಞೈಸ್ತಪೋಭಿರ್ನಿರ್ಯಮೈರ್ವತ್ಯಶ್ಚ

ದಿವಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪತಂತಿ ಭೂಮೌ .. 106..

ತಸ್ಮಾದುಪಾಸಸ್ವ ಪರಂ ಮಹಚ್ಛುಚಿ

ಶಿವಂ ವಿಮೋಕ್ಷಂ ವಿಮಲಂ ಪವಿತ್ರಂ .

ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞವಿತ್ಪಾರ್ಥಿವ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞ-

ಮುಪಾಸ್ಯ ವೈ ತತ್ತ್ವಮೃಷಿಭವಿಷ್ಯಸಿ .. 107..

ಉಪನಿಷದಮುಪಾಕರೋತ್ತದಾ ವೈ

ಜನಕನೃಪಸ್ಯ ಪುರಾ ಹಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಃ .

ಯದುಪಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರತಾವ್ಯಯಂ ತ-

ಚ್ಛುಭಮಮೃತತ್ವಮಶೋಕಮೃಚ್ಛತೀತಿ .. 108..

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭರತೇ ಶಾಂತಿಪರ್ವಣಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಪರ್ವಣಿ

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಜನಕಸಂವಾದೇ ಅಷ್ಟಾದಶಾಧಿಕತ್ರಿಶತತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ .

ಇತಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಗೀತಾ ಸಮಾಪ್ತಾ .

Yajñvalkyā Gīta From Mahābhārata Shānti Parva Ch 310-318

From BORI critical edition expanded to include text from

<https://archive.org/details/mahabharat05ramauoft>

The verse numbering differs.

The first adhyāya number is from the book, the

second is from Bori critical edition.

——
Yajñvalkyā Gīta From Mahābhārata Shānti Parva

pdf was typeset on December 29, 2022

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

